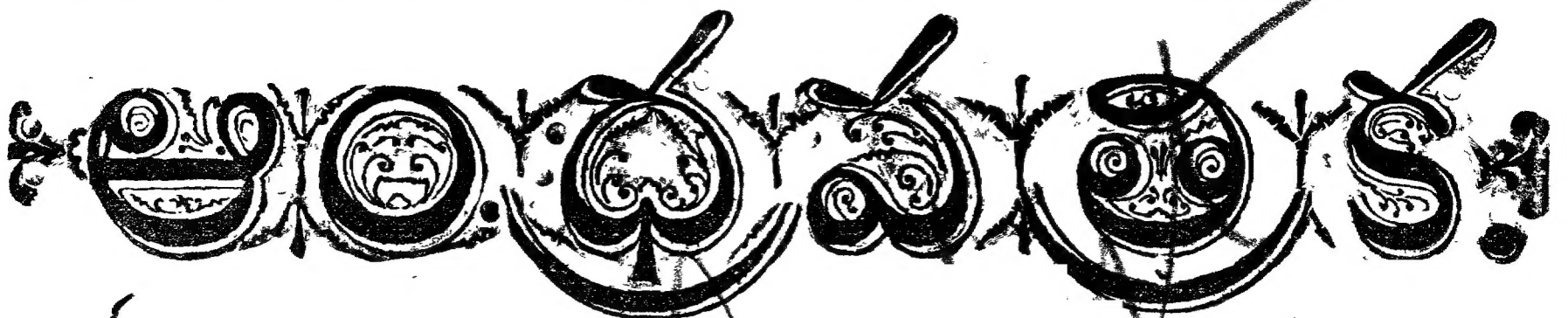

Register No. M. III8.

Post Box No. 212.

వి డి ప స్టే క 1-క 0-1-0

Telephone No. 544.

310785

ప్రతి దినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 10
సంపుటము ౧౦

చెన్న పట్టణము 1924 వ సం॥ మార్చి నెల 11-వ తేది మంగళవారము
రుక్మిణీ దేవి నామ సంకల్పము, శాశ్వతమైన శుభ వృత్తి.

No. 187
సంచిక ౧౮౭

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారీచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. పంచభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము సకలవిధ నొప్పులకు సంజీవంతిది

తలనొప్పిల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పార్శవు నొప్పుల బారదోలును, పొట్లగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
తగ్గును తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేసును.
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

చక్కని డబ్బీతో సహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 ప్రతియింట నుండదగినది

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి లేక నెం. 7 తంబు శెట్టిపీధి మదరాసు.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమున దొరకు అమూల్య గ్రంథములు

ఆరాధనవిధి 0 4 0 ఆత్మజ్ఞానా సంఘము (శరీరము విడిచిన తరువాత ఆత్మస్థితి)	0 8 0
శబ్దకాముది (నిఘంటువు జేబులోనిముడునది) ...	1 4 0
హిందీ తెలుగు ప్యాకెట్టు డిక్షనరీ వెల 1—0—0 సంగీత శమంతకమణి ... వెల 0—8—0	
సత్యవత్సవాఖ్యానము-పద్యకావ్యము. కవిత్యము కడు రసవంతమై ముద్దులు మూట గట్టుచున్నది. కల్పనలు మెండు ఈ గ్రంథమును. జేవట్టిన పాఠకుల కొకపద్య మేని వదల మది జనింపదు.	1 0 0
తత్సమచంద్రిక ... వెల 1—0—0 సతీకా ఆస్థాశబ్దచింతామణి	0—12—0
శ్రీ గురుబోధామృతము అను పేదసారగ్రంథము భక్తిపాటలు, శ్రీమతి కట్టమంచి తిరుమలమ్మగారు వ్రాసినది.	0 4 0
శ్రీరామవిజయం-నాటకము 0 8 0 శారదాంబ-శ్రీధర్మబోధిని నాటకము	0 4 0
తిలక్ మహాశయిని జీవితము సంపూర్ణోపన్యాసములు. (మా! సత్యనా రాణుని శాస్త్ర విరచితము)	2 4 0
హిందీబాలశిక్ష (తెనుగు తెలిసినవారందరు స్వయముగ హిందీనేర్చు కొనుటకు అనుకూలమగునట్లు వ్రాయబడినది)	0 6 0
హిందీ మొదటివాచకము డిటో ...	0 6 0
అంధ్రోద్యమము-మొదటి అయిదు ఆంధ్రమహాజనసభల ఆహ్వానసంఘాధ్యక్ష అధ్యక్షకోపన్యాసములు తీర్మానములు చిత్రపటములు కలిగినది	1 8 0
బొంబు భిక్షులు ప్రత్యేకము ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 7, తంబు శెట్టిపీధి, మద్రాసు.	

వెల్లింగటన్ సినిమా

8-8-24 శనివారము నుండి 14-8-24 తేది శుక్రవారము వరకు
సా. 6-15 గం॥ ప్రతిరోజు రెండుప్రదర్శనములు. రాత్రి 9-30
శని, ఆదివారములందు 3-15 గంటలకుకూడ యూనివర్సల్స్
రెండరింగు సినిమా, సోమవారం 10-8-24 తేది సా. 3-15
6-15 గం॥ సినిమాప్రదర్శనము. మంగళవారం 11-8-24 తేది
రాత్రి 9-30 గం॥ విలియం హ్యాగను కాన్ ఫర్టుపార్టీ.

ది సోషియల్ బుక్ క్యానీర్
జాక్ మల్ హాల్ యొక్క ధైర్యసాహస ఆత్మకథ
చర్యలను చూచి తృప్తి చెందవలెను.

5, 6, 7 ఉపభాష, రెండవవారము, 8 భాగములు
ఇంటిక్ నావ నల్ న్యూసు, హాస్యముచూపబడును

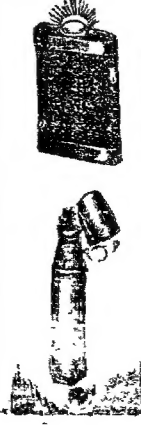
కావలెను:

ప్రతి చోట మా క్యాలండర్లను విక్ర
యించుటకు ఏజెంట్లు కావలెను. మిక్కిలి లా
భకరమైన వ్యాపారము. దరఖాస్తు పంపిన
ప్రవర్తులు తెలుపబడును.

Rajvaid Sri Hamandasji Kaviraj
152 Harrison Road, Calcutta

ఎలక్ట్రీక్ పాకెట్టు లాంఛన్	
పూర్తిసెట్టు 1 కి	2-4-0
జేబు 1 కి	0-120
బట్ట 1 కి	0-6-0
మిక్ లైటర్స్ ఫ్లైంగ్ లూట్ర 1 కి	1-9-0
పావిబాడి, ప్రెస్ట్రూక్స్, రింట్లబడి.	
ఇతరవికర్యాలు డబ్బు 1 కి	0-12-0

మినిమెలి కి క్లౌస్

చిత్రవిచిత్ర గాజులకు పుట్టినిల్లు

ప్రస్తుతకాలమునకు తగిన బంగారుగాజులు పలురకము
లలో అనేక కొలతలలో అమృతమునకు సిద్ధముగా నున్నవి.
2 1/2 సవరము మొదలు 6 సవరములవరకు తయారగును.
చేదారము సహా మకారి జుత 1-కి మకారి రూ. 10.0-0.
ఒకసారి మావద్ద చేరముచేసిన అంతయు మీకే తెలియును.
సవరము బంగారుకు పేమవెండికి పూచీ యివ్వబడును. 3
ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి గురుస్వామి శెట్టి కంపెనీ,
నగలవర్తకులు, 25 చైలాబహదూర్ - మద్రాసు.

భవావల్ పూకునవాబు

గదానాథులు

రాజప్రతినిధి ఉపన్యాసము

రాజకలసిధి కాపు, భవావర్త పూని — కి మార్చి 1924:
మహారాజా యవరాజునకు రాజ్యాధికారము నివృత్త నా
కిది మూడవసారి. ఈ పనికై నేను భవావర్త పూని వచ్చుట నాకు
చాల సంతోషము. నాభార్య రాలేదని మీరు చెప్పియుంటిరి.
వచ్చివట్లయిన యీసమయమున ఆమెకుడ సంతోషించెడిది.
మీరిగదైనది సంతోషములకిది యెక్కియుండిరి. మీ మె
రుగానున్న యీ కాలమున పోయిన రెండు సంవత్సరముల వంతు
వంజాలు ప్రభుత్వమున రెండుసంవత్సరముల నుండి గలర్చుచున్న
రజా ఏజెంటుకు మీరాష్ట్రమును బహుశ్రద్ధగా చూచుచున్నాడు.
మీకు విద్య నొసంగినందులకును మీరాష్ట్రమును ప్రజలను బా
గుగ పాలించినందుకును మీరు వంజాలు ప్రభుత్వమునకును కల
సర్ మెదలినకును కృతజ్ఞులై యుండవలసియున్నది.

భవాల్ పూరు సంస్థానస్థితి

ఆర్థికంగా సంస్థానము మంచి అభివృద్ధిని పొందియున్నది. మీ తాతగారి కాలమునందుకుంటే యిప్పుడాయాము రెండింతలైనది. సత్తెజ్జివారీల ప్రాజెక్టును చూచిన మీందుచేత సంస్థానములలోకల్ల భజల్తూరు భాగ్యవంకమఠాని కనబడుచున్నది. ఈ ప్రాజెక్టు కొరకు భవల్తూరు సంస్థానము 9 కోట్ల రూపాయలకు పైగా వెచ్చించవలసియున్నది. కాకుండా పూర్తియైన తరువాత 20 లక్షల యేకరములు సాగులోనికి వచ్చునని తలంచుచున్నాము. ఇటువంటి గొప్ప ప్రాజెక్టును గొప్ప ఆర్థిక సమస్యలు సంబంధించి యుండును. రైల్వేలను రాజధానిలును గూడ వేయవలసియున్నది. త్వరలో మీ సంస్థానము జనసంఖ్య యెక్కుడగును. అప్పుడు మీ బాధ్యతలకూడ యెక్కుడగును. మీ విధులను మీరు కాగుగ గుర్రెట్టిగియే యున్నారు.

కానుక

ను బంపియ్యండి. అది యొకచిత్రపటము. వానిచట్టము
వేడిబంగారుతో నిర్మింపబడి యుండెను. అందు మొదటివైపు
ము మొదట కొని ఏవోనై జామువరకు నారి పటములు అతిస్మృ
శక్యముతో చక్కని రంగులతో తిఖింపబడి యుండెను. ప్రస్తుత
నై జాముగారు రత్నములతోను మణులతోను పొదుగబడియుం
డిరి. భోజనానంతరము నాట్యముచరిగెను. తదుపరి నైజాముగారి
దిగువరెత్తిని ఉపవర్ణించిరి.

ఉపన్యాసము

రెండువందల సంవత్సరములనుండియును నానాకాలమున అ
నభివాంశమువారు రాజ్యమేలుచున్న విషయమును ఆచరిం
చుటకే మనవికక్కడ కూడినా మను సంగతి కల్లరకును తెలిసిన
విషయమే, 18 వ కలహమునందు మొదటి దైవాము పేర్చి
గన్నవాడు. ఈరివికరాగమును వాత్సల్యకృతభావమునదక్కను
కేగాక దూరమందున్న హిందూస్థానములోని రాష్ట్రములకు
గూడ తెలిసినది. విప్లవములన్నియు జరగినచోచిన
తొలితొలియేదిని. రాజ్యములో ఆరనికి లోబడుట కిచ్చింపని
వారు లేరు, అయినను దక్కననిన ఆరనికి పుత్రపేరుగానుండె

రాజ్యపరిపాలనలో 1 సంవత్సరమువైగా ఆలవాటు పడియున్నాడు. ఈ కొలది కాలములోనే మిఠు మిత్ర శక్తి సామర్థ్యములను గనపరచియున్నాడు. మిఠుశక్తిగల తగిసిరిని వైదికకాఖలో మిఠు ఉత్సాహమును గనపరచియున్నాడు. భస్మ యిండియాలో మిఠు పొందియున్న తరిఫ్ఫీరు మానవజాతి వైదిక కాఖకు సంబంధించిన సమస్యలను తరిమివేయుటలో మిఠు రానుగ సహాయించును.

1888-సంవత్సరములలో తూర్పుయండియా కంపెనీయను నవాబ్ బహదర్ ఖానును సంధిచేసుకొన్నప్పటినుండియును భవావల్ తూరు చరిత్రమునకును బ్రిటిషు సైనికులకు పాక్షము చేయుటయే యైయున్నది. ఈజిప్టులోను మల్తాలోను టీరాలోను సామలీయాండులోను సరిహద్దులలో మహమ్మదీయులకు అధిడిలకు వ్యతిరేకముగాను మీ సైనికులు పాక్షముచేసియున్నారు. కడకు మొన్న మహాసంగ్రామమున గూడ భవావల్ తూరు సైనికులు మెహబూబ్ మియాలోను యాజిప్టులోను ఉపయోగపడచిరి. ఇక గామనిధులకు గూడ మీ సంస్థానము ద్రవ్యము నిచ్చియున్నది. దురదృష్టవశాత్తమున ముందెప్పటికైన యిట్టి యనకాళములు వచ్చి పట్టయిన మీ సైనికు లిదివరలో వలెనే దైత్యసాహసముతో పూ చేయుదురని నమ్మెదను. గౌరవాధ్యక్షులైన క. నాయకడని మోక్షముచేసి వివదమునకు సార్వభౌముడు అనుమతిని దెలిపియున్నారు. 19 సంవత్సరముల యుద్ధము గొప్ప అవకాశములను పొందగలుగును. గొప్ప బాధ్యతలను వహించును. మీకు వహించులిన భారము వ్యల్పమైనదికాదు. క్రైస్తవుల క్రమము క్రమము విశ్వరూపు మీ పాక్షము చేయుచేసింది. వారు అభివృద్ధిపొందవలెనియు అట్టి యభివృద్ధికి ఇద్య అధారము గావలెనియు మీ యాభిప్రాయమును తెలియచ్చియున్నారు. మీరు విన్నవైయుండి యిట్టి సత్యమును కనుగొనుట చాల శుభముచేడదు. మీ క్రమము క్రమమును నివారించుటలోనే మీ రాజ్య పరిపాలన మేర్పడియున్నది. మిమ్మల్నినందించి మీ రాజ్య పరిపాలనములో మీకు ఇయ్యము కలుగవలెనని కోరుచున్నాను.

పంజాబు గవర్నరు

8 మార్చి:— గర్ ఎత్వరకు మెక్లగూను గారు మండ్లా
కుడి మోటారులో వెళ్లి రహల్ యింజనీరింగు
పాఠశాలలో పాఠి తో పీక మునిచ్చిరి. తిరిగి
రచ్చును కేరంగబాదులోనున్న కింగ్ బార్డ్ మిలిటరీ స్కూలును
సభి చేసెను. అచ్చట పనిచాగుగ సాగుచున్నది. (ఆ. వె)

ట పనిచాగుక సాగుచున్నది. (అ. (పె)

ధీవరు ఆఫీసు, బందరు } కస్తూరి కృష్ణానందం
 5-2-24 } రిశీవరు,

అప్పటినుండి యిప్పటికి రెండు కళాబ్రహ్మలు గడచినవి, వీరే రాజ్యము పరిపాలించునదికి మూడవ కళాబ్రహ్మలు ప్రవేశించి దది, మొదటి అనన్యకాయోక్త్యాన్ని రంభా ప్రకటన ప్రభువునకును ప్రజలకును తెలియజేయుటగాని బంధము నేర్పరిచి వేదభక్తిని రాజభక్తిని నెలకొల్పినది. శా ప్రజలకు గూడ శాత్రువాటు ఆ ప్రకటనలకు దట్టి గర్వమునే పొందెదవనితలం చుచున్నాను. మన మిచ్చియున్నా సైన్యము జ్ఞానమునుబోసి సందయైన శాత్రుయదీరితమును గనబరచుటకు గట్టి ప్రయత్నములు సూచనపడెను. విదేశములనుండి ఒత్తిడి లేక నైశామురాష్ట్రములు స్పృహబొందుటకు తగిన అవకాశములను కలిగియున్నవి. నేను చేయించెడి శా ప్రజలకు శారాజ్యమునందు చరింపని నమ్మకమును ప్రేమయు కలదని నేను నమ్ముచున్నాను. ఈ రాష్ట్రము నందు ప్రభువునకును ప్రజలకును గూడ ప్రేమ యుండుటవలన దట్టి యింకాకము పోగొట్టుకొన తగినది. బుజ్జిటారెంత్రయనను కృతవచ్చును, హేళన చేశురచ్చును కాని మన యభివృద్ధికొండు మన విధులను మనము నిర్వర్తించు చుండినయెడల వారి నత్యుచితో మనకు పనిలేదు. ఇప్పుడు హిందూదేశములో కల్లముఖ్యమైనదగు యీ హైదరాబాదు సంస్థానాభివృద్ధికొరకు శాత్రుగూడ రాకుదని కోరుచున్నాను. (చాలసేపు చక్కట్లు) అ. (మొ)

మహాత్మని కారాగృహ వాసము.

(10)

గవర్నరుగారిలో సూపరింటెండెంటుగారిలోను తరప్రత్యుత్తరములు

మొన్న చేసిన జబ్బునకు కారణము

[గాంధీమహాత్ముడు జెయిలునందుండి వ్రాసిన లేఖలన్న మొదటి నాల్గింటిని కిందటి వారములోను, యీవారములో నిన్న 5 నుండి 16 వ లేఖవరకును ప్రకటించియుంటిమి. నేడు మిగిలిన నాలుగులేఖలను గూడ ప్రకటించుచున్నాము. ఈలేఖలు మహాత్ముని వ్యాఖ్యలోగూడ 'ఎంగుఇండియా' నుండి యుద్ధరింపబడినవి.]

(17)

ఎరవాడ శెంట్రిలు ఫ్రైదు 28-6-28

ఎరవాడ శెంట్రిలు ఫ్రైదు సూపరింటెండెంటుగారికి:-

అయ్యా, చేయఁబడిన పనినంతన కేయింద కిద్దిమాత్రము పనినే చేసెందులకు నేడు అగ్గురు మూర్తీ పేట ఫ్రైదీలను కొండాబెబ్బలు కొట్టినటుల యీకడయియు వింటిని. కొన్నికొఱుల క్రింద గూడ ఒక ఫ్రైదీని అట్టివానినే అక్షరేరమున కొట్టెనుల వింటిని. నేటివార విన్నమిదట నా మనస్సునకు చాల ఆవోళనము గల్గి నేనిందులకు పరిహారముగ నేదైన పనిచేయవలె నని పించెను. కాని నేనేమియును తొందరపడి యేమని చేయును నేనేనినిగాని చేయుటకు నుండు ఆశకునుగూర్చి నరియెనవార్త మివధనండి తెలిసికొనవలసి యున్నది.

నేను ఫ్రైదీనై యుండి అట్టిసంగతులను వెలిసికొనకాత్తులేదు. కాని మానువత్వము గల్గియుండుటచేతను, ప్రజలపై పనిచేయుచుండినవాడ నగుటచేతను ఇట్లుగూ సాహసించుచున్నాను.

ఇట్లు మీ విధేయుడు,

మో|| క|| గాంధీ

నం 827

(18)

ఎరవాడ శెంట్రిలు ఫ్రైదు 29-6-28

ఎరవాడ శెంట్రిలు ఫ్రైదు సూపరింటెండెంటుగారికి

అయ్యా, నిన్న నేను వ్రాసిన లేఖనై నున్నపేట ఫ్రైదీలను కొట్టుటకు గూర్చిన కారణములను గంగతి సందర్భములను పూర్తిగ వెల్లెండుటకు మీకును ఇనస్పెక్టరు కెనరలుగారిని యెంతయు కృతజ్ఞుడను.

కొన్నిమానముల క్రింద నిట్లే పరిశోధన/మూర్తీపేటకైదీలకు యీ విధమగిళ్ళు విధించినపుడు ఆఫ్రైదీలతో నేను మాటాడి, జెయిలుశిక్షణమునకు కట్టుబడియుండుటలు తెనెదనని ప్రభుత్వమువారిని కోరికలుల మీకు జ్ఞాపకముండవచ్చును. ప్రభుత్వమువారు నేను చేసెదనన్న గహాయమునకు వందనము లర్పించి ఆ క్కరలేదని ఆఫ్రైదీలను పరల కొట్టుటకు వకకారణము రాదుగదా యిందులేకనే నేను అనేకపుట్టపట్టినైని. కాని అనుకోవుట్లుగాలేదు. మన ఆ వెనుక వెబ్బులు కొట్టుట యొనపదవ యెన్నియోసారులు ఆ శిక్ష విధింపబడిన.

నేనే ఆఫ్రైదీలను ఒకసారి కాదితినేని ఫ్రైదులోనుండుట యన గెట్టియో వెల్లి పనిచేయుటకు ఒప్పు దాదుకొనగూడదనియు, అతిక్రమించి మాటాడరాదనియు చెప్పి చేయించగలనని నాకు నమ్మకముగలదు. నే నట్లు చేయుటకు సాధ్యమగునటుల నన్ను వారితోనే కలసియుండునటుల చేయవలసినదిగ కోరుచున్నాను. ఇది సాధ్యము గానియెడల కావలసినకన్న డెల్ల ఆఫ్రైదీలను బాచుట వత్తరువు నిప్పించవలయును.

నేను ఫ్రైదీనై యుండి అట్టి యుత్తరువు నీయుమరి అడుగరాదని నాకు వెలియును. కాని నేను మానకాదుజ్ఞాకార్యమును చేయును చేకనుతోనిట్లుగుచున్నాను. ఏఫ్రైదీనిగానికొట్టుకుండుట సాధ్యమగునని అందు సుఖ్యముగ మనస్సాక్షికి తెప్పించబోవు ఫ్రైదీల బడిన వారల విషయమును యిట్లు వెబ్బులు కొట్టుకుండ నేదైనవార్త మన్నయెడల ప్రభుత్వమువారు కొట్టువలెనని కోరంగి కానవచ్చును. నేనేఫ్రైదీలతో నుండినయెడల యీదెబ్బలు వారు తిని వారేయి నాకు నమ్మక మున్నపుడు, యీ దెబ్బలమాట నాకు చాలకంటకముగ నున్నది. ప్రభుత్వమువారు యీశిక్షి తెలిసికొన వచ్చును.

ఈ నా లేఖకుండలి భావమును ప్రభుత్వమువారు గ్రహించి అనుమతులను ప్రభుత్వము నిచ్చునని నమ్మసాహసించుచున్నాను గాని, నా నేర ఆ క్కర లేదని చెప్పి దానిపైనేను ఆనాంధ్రిముగనై, వారి కిచ్చునగు నుండు పని చేయవలసినదని తెల్పి ఉట్టరి గూడ నమ్ముచున్నాను. నేను

ఖయిలులోనుండ యేదైన పనినిచేసినచో ను దానిని జేసి ప్రభుత్వమువారిని కష్టపెట్ట నాకుదేశము లేదు.

ఈసందర్భమున కొందరు ఖయిలీలు నిరశక్తతము నగలంబించుచున్నారని తెలియుచున్నది. సాధ్యమైనంత క్వరలో ప్రభుత్వము నీయవలెనని కోరుచున్నాను.

ఇట్లు మీవిధేయుడు,

మో|| క|| గాంధీ, నం 827.

[ఏకారణముల చేతనైన నేమి యీవిషయమై జరిగిన ఉత్తరముల నిక ప్రయతించబడకు. కాని జెయిలు సూపరింటెండెంటు, కారాగారముల ఇనస్పెక్టరు కెనరలుగారు యెంతయు ఉద్ధరు నిరశక్తతలను నన్ను జూపిచిరి. ఆప్పుడు నేను జేసి సభ్యతార్థికమున వారు గ్రహించి ఆఖయిలిద్దరును దాస్తేక, తేవుగాలు ఉపవాసమున మునిపే భోజనముల జేసిరి. ప్రభుత్వము యీదెబ్బలు కొట్టుటకు కారణములను యితర పక్షికులను విచారించి జెయిలు సూపరింటెండెంటు ప్రభుత్వము వారి ఉత్తరువును నుండు బొందనిదే దెబ్బలను కొట్టించరాదనియు, ఫ్రైదీలు జెయిలుకుద్యోగులపై యెదురుదెబ్బి చెయ్యరానిపనుల జేసినపుడు యిచ్చుమరచ్చిటుల జేయవచ్చుననియు ఉత్తరువు జేసిరి. అట్లుగూ సూపరింటెండెంటుగ నున్న మేజరు రిట్రోయ్డ్ జోన్సుగారు కరుణమూర్తివాడనియు, ప్రాంతదనియు అత్యయోత్తమ కర్ణింపబడినటుల నేను తెలిసికొంటిని. ఈదెబ్బలు కొట్ట నుత్తరువు జేయుటలో జెయిలు సూపరింటెండెంటు నిర్ణయమునందు తప్పేగాని మరేమి యుగాదని నా అభిప్రాయము. మేజరుజోన్సుగారు కొంచెము తొందరపాగీవారుగాని యెప్పుడును కరుణమూర్తి యుండలేదని నాకు వెలియును. నేను యెరిగినంత వట్టుకు ఫ్రైదీలదరు గూడ ఆయన చాల సానుభూతి గలవాడనియు, ఫ్రైదీ లేమిచెప్పినను చెబియొగ్గి వినుననియు, క్రింది యద్యోగుల తలనైన యేమైన శ్వేషముజేసిరిని చెప్పిన వారిని శిక్షించవనియు చెప్పగాగూడ వింటిని. ఆయన తప్పేమై న జేసి న ఒ క్కర కా ను ను. అధికారులలో నట్టి గుణముండుట యరుదు. ఇంతేగాక ఆయన అతయును శిక్షలోనుండును. అందుకొంచెము తొందరపాగి యగుటచే తప్పులు తరుచుగా జరుగుచుండును. అదిఅలోచనలేక జేయుతప్పులేగాని కరుణమూర్తిగాదు. యెక్కుయై క్రమములేదండ కొట్టుట అధికారము జెయిల్ సూపరింటెండెంటుల చేతులలో లేదండ నీనేజేయవలసినది. తొందరపాగి గా వుండనైన అదితర కెట్లాత్రే నేమివోలగింపబడిన. జెయిలుపరిపాలనమునుగూర్చియు, ఈకొట్టుటనుగూర్చియు మరియొకసారి వివరముగ పరిశీలించెదను.

మో|| క|| గాంధీ

(19)

ఎరవాడ శెంట్రిలు ఫ్రైదు 15-7-28

బొంబాయి గవర్నరుగారికి.

అయ్యా, మనముక్రిందటి సోమవారముమాటాడిన విషయమును మరియెత్తినందులకు ప్రభువుగారు తుమించెదరని నమ్ముచున్నాను. నింధనను కయారజేయుటలోను, శిక్షలను క్రియకులోను ప్రభుత్వమునకుల అధికారములను బట్టిమీరుజెప్పినగాని విషయమై అలోచించుకొలదియు, మీదికిప్పుని నాకు తోచుచున్నది. ఆ స్పెషలడివిజను నిబంధనలనుగూడ అట్లు జేయుట అనవరముగ్గుదని గుర్తించెటుల నేమియునుగానింపక వైవారల ఒత్తికిచేత కాలిరామునై నేతో సాకర్తమున మూలము జేసినట్లు గానించుచున్నది. కరిశిక్ష ననుభవించు ఫ్రైదీలను ప్రత్యేకపుకరగిలో జేర్చుటగాని, శిక్షలను కర్ణించుటగాని, న్యాయశాస్త్రము గ్రహించు మీకెట్టి అధికరమునలేదని కలంబుట సుయోచయెడల ప్రభుత్వమువారు జేసిరి

పనినిగూర్చి నాఅభిప్రాయమును మార్పుకొని వారియుద్దేశ్యములను గూర్చిన అనుమానములను బోగొట్టుకొందును. అందును గూర్చిన నిబంధనలను మీరే క్షమించుకొని జేసితిమని చెప్పియుండుటచేత, నాకు ఆ అనుమానమును బోగొట్టుకొనవలెనని మునిత కోరికగన్నది. ఏపనులగాని జేయుటలో నునోదు క్షులత్వమును గల్గి మీరుజేయువారు గారని నేను, ఇచ్చుములేదే ప్రజల భావములను సాంత్వనము చేయవలసిగోరక నియు నేకప్పుడును కలంబుండును. న్యాయముగకార మట్లు జేయుటకు పీలులేదు గాన యీనింధనల యందు కరిశిక్ష ననుభవించు ఫ్రైదీలు చేరకుండ చేసినందులకు నుకోవమే.

మీనుకొనిట్లుగాక న్యాయ శాస్త్రము మీకెట్టి అభ్యంతరమును తెల్పబుదని మీ న్యాయ శాఖోద్యోగులు గలవో నిచ్చునెవల యీక్రిందిపనులలో నేజేనోకాని జేసెదరని నేను నమ్ముచున్నాను.

(1) నన్ను ను మీ తో జేప్పిన నా నహదరులనున్న స్పెషల డివిజను నుండి తొలగింపును. (2) లేదా న్యాయ ప్రకారము మోవలేనే జీగింము గడుపుట కలవాటుపడి ఖయిలిలకు కరిశిక్ష ననుభవించువారిని యీ స్పెషల డివిజనులో చేర్చుడు.

ఈలేఖలోమాట నేను మే 1 న జేదీని సూపరింటెండెంటుగారికి వ్రాసినలేఖను గూడ తెప్పించి చదివగోరుచున్నాను.

ఇట్లు మీవిధేయుడు,

మో|| క|| గాంధీ.

[ఒకసారి గవర్నరుగారుచిచ్చి స్పెషలడివిజను విషయమై నేను చెప్పవలసిన జేమెయ్యుచు యిది యెదుగగా జరిగినచర్చపై యీలేఖ వ్రాసుటనికచ్చెను. ఈస్పెషల డివిజను నిబంధనలు కన్నీళ్లు తుడుచుటకు మూత్రమేయనియు రాజకీయ భాగదీలకు వారు పోగినదానికీ తగిలట్లు సాక్ష్యములు జేయబడిన ప్రజలకు మోసముజేయుటకై యేర్పరుపబడినయు ఆయనకు స్వప్రముగ జెప్పితిని. కరిశిక్ష ననుభవించు ఖయిలిలను యీ స్పెషల డివిజనులోనికి దెచ్చుటకు న్యాయశాఖరము ఆయనకు అధికారములేదని గవర్నరుగారు వాల్చిజెప్పిరి. ఆయన యొక్క న్యాయశాస్త్రవిజ్ఞానము నేను నుకోచించి కర్ణించగా ఆనిబంధనల తానేక్యాయము తయారజేసిరినిగూడ జెప్పెను. న్యాయశాఖోద్యోగులు చేయవలసినపని గవర్నరుగారు చేకవడచే విషయాలన్నియు ఆలోచించి నిబంధనల జేసినందులకు నాకు ఆశ్చర్యముగలదు. నాన్యాయశాస్త్ర విజ్ఞానము ఉపయోగింపక పోవుటలకు తుప్పుపట్టియున్నను గవర్నరుగా తొలి నొక్కరకాకాచించిను విడిఖయిలు ననుభవించువారిని మూత్రమే స్పెషలడివిజనులో నుంచట అధికారమిచ్చి కరిశిక్షిఖయిలిల ఒట్టిసాక్ష్యములు జేయుటకు గాని, శిక్షలను కర్ణించుటకు గాని ప్రభుత్వమువారి అధికారము లేదనునీమో యనుచి వ య మ న మ న్న య మ గా క పో యె ను. అందు చేతనే వై లేఖ వ్రాయవలసికచ్చెను దాని కిగగ్గుగారు ప్రభుత్వర మిచ్చుచు న్యాయశాస్త్రము విషయమై చొరబడితి మనియు, ప్రభుత్వమునకు కారవలసిన అధికారముగలదనియు అప్పటికిని విడిపైయిగాని కరిశిక్షిగాని అనుభవించుచున్న ఫ్రైదీలందరనున్న ఆనిబంధనలక్రింద జేర్చుటకు సూరము గానించుట లేదని వెల్లిరి. కావున స్పెషల డివిజను నిబంధనలు కన్నీళ్లు తుడుచుటకుమూత్రమే యని నా అనుమానము నిరపదినందులకు విచారమగుచున్నది.]

మో|| క|| గా.

ఎరవాడ శెంట్రిలు ఫ్రైదు 6-9-28,

(20)

ఎరవాడ శెంట్రిలు ఫ్రైదు సూపరింటెండెంటుగారికి:-

అయ్యా, నన్ను జూడ నుద్దేశించినవారిపేర్లను ప్రభుత్వమువారి కంపగా, యిద్దరనుమాత్రము నన్నుమానుటకు కాని య ప్రభుత్వమువారు తీవ్రానించినదియు; ఆ కరిపిన పేర్లలో నారాయణ దాసు చేత దాసు గాంధీ గారము మూత్రము యీసారి మాటాడనచ్చుననియు మీకు నేడు నాకు వెల్లియుండిరి.

ప్రభుత్వమువారి తలవలకు నన్ను జూచుటకు విషయగరను రానిచ్చుకంటచేత యిప్పుడేర్ప యెటు నాకేర్పరముగ నున్నది. నాతో యిట్లుం నే యున్న యీశిక్ష క విషయమున యిట్టి అగీకారముగూడ లేదొప్పుటకును నాన్యాయమును అంగీకరించెదను. అందుగ్గనీయు మొదలగునై న్యాయమును అంగీకరించెదను. నాకు కచ్చేకాగ నీ సూర్యమును అక్కరలేదని తరగ్గురించియుండేదొడిగి.

రామస్వామి అయ్యయ్యగారు వెప్పరి:—5000 రూపాయల వరకు ముగిసిన నేనీ ఉద్యోగమును అంగీకరింపలేదు. రాష్ట్రమునందు రాజీయ విషయములందు కొంత ఉత్సాహముతో పనిచేసినవాడనటచేతను ద్వారావ్య ప్రభుత్వవిధాన విజయమునకు కొంతవరకు తోడ్పడినవాడనటచేతను ఈ విషయమై కొంత చెప్పుటకు వారు అధికారిగ నున్నది. గౌరవ సభ్యులు పానభూతి పోయినపుడు మేము అప్పులమని చెప్పుచున్నాము. కావున పరస్పర పానభూతితోడను సహనముతోడను గౌరవ సభ్యులు ప్రభుత్వసభ్యులు మేలుగుచుండుట ఉచితము. కానన సభ్యులందరి ధర్మము సరియగు నుండవలెను. సహనము తోడను మర్యాదతోడను సభ్యులు ప్రవర్తించు చుండవలెను. ఈ విధముననే మనము స్వరాజ్యము పొందగలము.

సర్ ఆర్య నాపుగారు

హా. మొదట ఆరు రోజులుగా ఆలస్యమగుటచే ప్రస్తుత మిచ్చుకను, కర్మము రిగాలి ప్రస్తుత మిచ్చుకు మంగళవారమో లేక బుధవారమో తిరిగి పూర్తి జిల్లా రిచిటి లెక్కలు వివరములై ప్రభుత్వమువారు ఉత్తరవులను ప్రకటిం చెదరగలిగి.

సర్ ఛార్లెస్ టాడ్ హంటర్ గారు

గౌ. ఆర్థిక సభ్యుడగు సర్ ఛార్లెస్ టాడ్ హంటర్ గారు తన్ను ప్రకటించుచు మాట్లాడిన దీర్ఘాటి ప్రవచనమునకు ఇతర గౌరవ సభ్యులు వందలము ల్పొంది ఇట్లు ప్రవచించిరి.

ఇరిగేషను

ఈ మూడుదినములు బడ్జెటుపై గౌరవసభ్యు లు గిరి ఉపవ్యావహారిక శ్రద్ధతో వింటిరి. విద్య ఇరిగేషను ఈరెండు ముఖ్యముల సభ్యులు అభిప్రాయపడుచున్నట్లు కన్పిస్తున్నది. ఈరెండు కాటలను కలిపివేసి తెచ్చు విషయమై నేను ప్రభుత్వ ము నడిచును ఉత్సాహపడుచుంటి. కాని నా ఉద్దేశము లింత వరకు నెరవేరవచ్చుట చింతిల్లు చున్నాను. ఈ సంవత్సరము గౌ. సమితులకు లాభభూతు మైనూరు ప్రభుత్వమువారికి సహ ధానము తుదిర్చు విషయమై ప్రభుత్వమును నడుపుచున్నది. 14 సంవత్సరములనుండి పరిష్కరింపబడుటకు అసాధ్యమని తోచిననుభవ్య కేటిడిగము పుష్కరింపబడినది. ఈ సహధా నము కల్ల రాష్ట్రమునకు 150000 టన్నుల వడ్డపంట అధిక మగును.

విద్య

ప్రజలయందు కన్పించు వ్యాపింపజేయుట మరయొక ముఖ్యవిషయము. ఈ విషయమై గౌరవ సభ్యులు తెలివిన భావముల నన్నిటిని నేను ఆమోదించుచున్నాను. కాని రాష్ట్రము వంతరి యు విద్య వ్యాపింపజేయుటకు సంవత్సరమునకు జాబాబు రి కొట్టరావలసి యుండును. రాష్ట్రమువంతయు విద్యావ్యాపిం చుట కొరతగిన విషయమైనను ఇంకా ధనము కావలసియుండు నను విషయమును గౌరవసభ్యులు గుర్తించవలెను. కావున త్వర పడుటవల్లభావ్యమే. ముందు వెనుక లాలోచించి కొంచెమైనను అభివృద్ధి గాంచువిషయమై ప్రయత్నించుట ఉచితముగాని త్వర పడి ఎట్టిభావముపొందకానివిధమున ప్రయత్నమును విచారకర ము. ఈ ఉద్దేశము కఫలకుగుట ఒకవిధమునను రయోచిత యువిషయమై గౌ. విద్యాకాలమంతరి ఆలోచించుచున్నాను.

గ్రామముల గ్రూపింగు

గ్రామముల గ్రూపింగు విషయమై గౌరవసభ్యులు తమ ఆశ్చర్యముల తెలిపియున్నారు. ఈ బడ్జెటులెక్కలు ఎన్నియో తెలుసుండి తయారుచేయుచుండుటచే ఈ విషయమై కానన కథనము గావించినతీర్మానము ననుసరించి బడ్జెటులందు మా క్షు కలుగజేయుటకు మీరు తీరుం డె న. గౌ. రి వి న్యూనభూతు తెలిపివిధమున ఒక ప్రత్యేకోద్యోగి ఈ సమస్యను పరిశీలించుచున్నాడు. కొంతమంది గౌరవసభ్యులనులహా నమున రిచియే ప్రభుత్వమువారి విధానమునకు దిగిరి. ప్రభుత్వమునకు గ్రామముల గ్రూపుచే గిరి విధానము అయియుండు చుటచేను. ఒకప్పుడు ఈ విధానమును ఆమోదించిన గౌరవసభ్యులే ఇప్పుడు ఈ విధానమును ఆక్షేపించుచున్నాను. కాని గౌరవసభ్యులు ఒక్క విషయమును గుర్తించువలయును. ఎన్నికసమయములందు గ్రామోద్యోగుల కలుగజేసి ఆధ్వర్యము అధికమగు సహకారి నున్నదని గౌరవసభ్యులందరు ఆ గిరించియున్నారు.

కాననసభ్యుల ఎన్నుకొను విషయమై గ్రామోద్యోగుల కన్న కత్తి అధికమని అంగీకరింపవలెను. ఇట్టి పరిస్థితులలో రిగ్రూపింగు విధానము అంతమొంది గ్రామోద్యోగుల శక్తి మరింత అధికమగును. గ్రామోద్యోగిలు కాననసభ్యులను తమ చేతియందుంచుకొనవలెను. ప్రభుత్వమువారి గ్రామోద్యోగులకు అంబియన్ డెవలప్ మెంట్. ఇట్టి విచిత్రపరిస్థితులతో కూడిన ఈ విషయమును బాగై తగిన పరిశీలింపవలెను. ఈ విషయమై

ప్రభుత్వమువారు పట్టికొట్టుటకు పూర్వము ముందు వెనుక ఆలోచించి పనిచేయుట అవసరము గదా!

ప్రజా య త్త కా ఖ లు

ప్రజా య త్త కా ఖ లు భవము సమముగ కంచికెట్ట బడుట

సంస్కరణముల ప్రధమ దశయందు

మొత్తము కృతము లక్షలు	ప్రజా య త్త కా ఖ లు కృతము లక్షలు	మొత్తము కృతము లక్షలు	ప్రజా య త్త కా ఖ లు కృతము లక్షలు
1. మౌనము	1880	424	1829
2. జాంచాయ	1501	560	1196
3. తెలంగాలు	1048	849	1015
4. కలరాప్రము	1172	817	1076
5. పంజాబు	967	294	832
6. వధుపరకా	805	184	526
7. తిహారు ఒకస్సా	458	149	510

ఈ లెక్కలన్ని చెప్పి ప్రజలందు ప్రజా య త్త కా ఖ లు భవ్య ఇతర రాష్ట్రములకన్న ఎంత అధికమైనది స్పష్టమగును

ఉత్పాదము

రాష్ట్రీయ కర్షణ గురించియు ఉత్పాదము గురించియు కొంత చెప్పుట అవసరము ఈ సమస్యను కలిగిన దృష్టితో గౌరవ సభ్యులు పరిశీలించ వలెనుట అభ్యర్థనము. ఉత్పాదము కల్గుటకల్ల రాష్ట్రీయమునకు 62 లక్షలు ఆదాయము కలు గను. 45 లక్షలు బ్లాక్ టుగాని సలహా అంగీకరించిన రాష్ట్రీయమునకు 80 లక్షలు ఆదాయము కలుగును. 81 లక్షల ఆదాయము ఆర్జించలేదని 62 లక్షలు ఆదాయమై కావలయునని కోరుట సరియైనదని నున్నది.

యతిరాజుల నాయకుగారు ఈ సమస్యను చక్కగ విశ్లేషించి అధికముగ వివరింపజేసియున్నారు. రాష్ట్రీయ కర్షణ కల్గుటకల్ల ప్రభుత్వమున ప్రయత్నించి ఉత్పాదము కల్గుటకల్ల మరల అందవలసి పనిచేయుట ఉచితమున వుండగలదని చెప్పి యున్నారు. వీరలకల్లనుభవలను చక్కగ గుర్తించియున్నా

తనని కొంతమంది గౌరవసభ్యులు ఆక్షేపించి యున్నాను. ఈ రాష్ట్రీయమునకు ప్రజా య త్త కా ఖ లు కలెక్టుచున్న భవము ఇతర రాష్ట్రములందు కలెక్టుచున్న భవము కంటె ఎక్కువగా వుండవలెను గౌరవసభ్యులు నిజపరిశీలించు గుర్తించగలరు.

ఇప్పుడు

మొత్తము కృతము లక్షలు	ప్రజా య త్త కా ఖ లు కృతము లక్షలు	మొత్తము కృతము లక్షలు	ప్రజా య త్త కా ఖ లు కృతము లక్షలు
1. మౌనము	1880	424	1829
2. జాంచాయ	1501	560	1196
3. తెలంగాలు	1048	849	1015
4. కలరాప్రము	1172	817	1076
5. పంజాబు	967	294	832
6. వధుపరకా	805	184	526
7. తిహారు ఒకస్సా	458	149	510

కుల ప్రతిభను ఉత్సాహము 12 అనాము అధికమగుటకల్ల వీరలకు ఎట్టి ఇబ్బందికలగదని మూ, ఒక ఎద్దువై ఈ వారికల్లంకున నియు చెప్పినారు.

కావున ఆలోచింపబడినది, విద్యావ్యాప్తికి అవసరము ఈ 80 లక్షలు రాబట్టుకొనువిషయమై గౌరవసభ్యులు ఉత్సాహ మునకు అవగతు. కావున సరియైన దృష్టితో ఈ సమస్యను పరి శీలించవలయునని కోరుచున్నాను.

ముఖ్యసూత్రము

మిగిలిన అనుకూల కార్యక్రమము ఇట్లు వివరించెను: రూపాను అనాము వచ్చినపుడు 198 డబ్బుడిక వర్గి యాములేయుట దివాలాతీయమార్గము. 191 డబ్బుడిక భగ్న చేయుట అభివృద్ధి మాత్రమార్గము. ఈ సూత్రమున కృష్టియందుం 9 కోరియో కేసు ఇన్ని సంవత్సరములు పనిచేయుచుంటిని. గౌరవ సభ్యులుగా ఆర్థిక కాటలకు దుదొంగలగుటకు అధికముగ నున్న దని చెప్పినారు. ఆర్థిక కాటలకుదలి ఉద్యోగులు ఎంత కష్టపడు చున్నారో మామిదా లట్లు చెప్పియుండెను.

బాబూ పూర్ణ చంద్ర దాసుగారి

అరెస్టు

వంగరాష్ట్రీ కాంగ్రెసు సంఘము సహాయకార్యదర్శి

వీరు విడుదలయై రెండు నెలలేమైనది.

బాబూ పూర్ణ చంద్ర దాసు గారు కిక్కి సభ్యత్వమును బరహరితంత్రం చేరవలతోరంగము కార్యాచరణను మొరొందిన పిట్టలవారిని రెండు నెలలు కరెమె వదలిరి. విడుదలయై పిట్టలకు వీరిని వంగరాష్ట్రీ కాంగ్రెసు సంఘమునకు సహాయ కార్యదర్శి గా ఎన్నుకొనిరి. వీరు కలెజీటు దిశమున ఏర్పడుచు విషయమున చాల శ్రద్ధగా పనిచేయుచున్నాడు. ఈ నెల రిచి లేదని విజాతపూతలో ముందల కథ బరుకుటచే అనాదుడయ్యునను పూర్ణ చంద్రగారు చిటికెచ్చిరి.

అనాదు మధ్యాహ్నము మొక బహిరంగసభలో పూర్ణచంద్ర గారు కుమ్యసింపుచుండగా జిల్లా మేజిస్ట్రేటును జిల్లా పోలీసు నుపర్నింతును సరభకన ద్వారముగడవచ్చి పూర్ణచంద్ర గారిని పిలువవలసి. వెంటనే చంద్రగారు గుమ్మముగడవకగా తెగములు మాడవలెననెను క్రింక అయినపుడే అరెస్టుచేసి 3 వ లేదని కలెజీటు తిరుగొని వచ్చిరి. (ఆం. రి.)

మహాత్ముని ఆరోగ్యము

వైద్యుల కథనందనములు

గణనాతీతము లగు లేఖలు

కల్లులు మాడకుగారి ప్రకటనము

“మహాత్మునకు చికిత్స చేసినందుల - కన్నును సామాన్య వైద్యులవారిని యితర వైద్యులను వైద్యసహాయకుల సభిన దించుచు కలెజీటు లేఖలు వ్రాయుచున్నారని వారింపవలసి విడి విడిగా కల్పింపజేతను తెలుపుట - సాధ్యము. వ్యక్తులును సంఘములు నునూడ మోక్షింపదముల సంపెను. ఈ లేఖలవలన మా ఆధిపాన్యాచము కానందమును కలిగెను. అభినందనల క. దరికిరి మొరొయెను కృతజ్ఞులమని కల్లులు మాడకుగారు ప్రకటించిరి (ఆం. రి.)

శ్రీమాన్ సింగం వెలుకెట్టిగారు

రెండు నెలలవరకును చెన్నపురినుండి కదలింపు వీలులేదు

లేఖకరినకాట్టి వాడుకడను శ్రీమాన్ కామేశు సింగం వెలుకెట్టిగారిని అరెస్టుచేసిరిగాని ఆయనకు మిక్కిలి హెచ్చుగా నుండుటచే రెండు నెలలవరకును చెట్టిగారిని కదలింప వీలులేదని బాక్సరులు చెప్పియున అ తంకొను వారిని కామేశు రువ.ప. చెన్నపురిలో వారిస్వగ్రామమున యుంచెద. చెట్టి గారు పైఫాయెడు భరణములను పొధకడుచున్నార.

(తెలంగాణ ఎక్స్ ప్రెస్)

శ్రీ మహాపాధ్యాయ

వేదం మేకటరామశాస్త్రిగారిచే రచింపబడిన “ప్రతాపరుద్రీయ” నాటకమున గొప్ప పోటీవరిక్ష

ఈ రాటోపు 15 వ తేదీ ఏప్రిల్ మాసమున (1924) తెలంగాణలో బరుగును

శ్రీ జమ్మలమడుక పూర్ణానందంగారి కేరీరములో కొంచెము నిమ్మకాయగా నున్నది. పోటీ కేరీరము సాగింపుమని నా కాజ్ఞ నొసంగిరి. ప్రభుత్వోద్యోగులలో నున్నవారి కనుకూలిండునట్లు ఏప్రిల్ 15 మొదలు ప్రారంభము అంశాద కి మరును. హాజరీవరము కొలదినియులగా ప్రకటింతు. శ్రీ కృష్ణా కలెక్టరువారు మాకే మొత్తమునకు కాజ్ఞ నొసంగిరి. శ్రీ కామ్రెలివారిని మాడ ఎట్లే మాకు కల్ల నొసంగ వేల యుంటిమి. కళానుకూలమును సహించు. ఏప్రిల్ 32 లోపున కేరీరమునను. (తెలంగాణ మాడకుగారు కల్ల కృష్ణా ముల మహాపాద్యాయగారు నున్నవారి ముఖ్యులను కేరీరమున వారందరికి సాధ్యమైనంతవరకు కృషింపముగ పరిష్కారముల నున్నుకొంటును. దక్షయించి త్వరలో తెలియజేయుదు. పతక కంకణములు కేరీరమునకును. మూడు సమాజములు కచ్చి పక ప వెనును సాగి యును. ఇతర విషయములు మాకు తెలియ లేనిన సాధ్యమైనంతవరకు అనుకు లించుట్లు నింపింపవలసి విప్పించును.

వి. లక్ష్మీకాంతం, గర్వచింత, తెలంగాణ

ఇట్టి ప్రాణాపనరసభయమునను గూడ మహమ్మదీయులు ఖాలిఫాకు తగినసకాయ మొనరింపకుండుటచేతనే వెన్ను పురమంతరము నుండి ఖాలిఫాకు తన సరిగా జూగుచుండలేదని స్పష్టమగుచున్నదిగాని తాత్కాలికవధి బరిగిన సిక్కులు భారత మహమ్మదీయులు మూఁరిము సమయానుకూలముగా తనచేరి. వెన్నెటి నుల్లాను, మహమ్మదు షహీదుద్దీను గారును వారి ప్రధానమంతి దామరుధరీకు చాహుగారును 1920 లో తేసలలో టర్కీని పరాధీనము చేయించెన సమయమున - సిక్కులు తెరగులు నుంధి యని పిఠరబడిన - నుంధి చిత్తు పుత్రమున వాడెదగురు మంతము చేయనున్న సమయమున, భారత మహమ్మదీయులనిధిసంఘము యశకిని హిందూ పక్షము చేసినది. అస ఘమున కవుడు గానే ఆధ్యక్షుడనుగా నుండిరి. “మీరు టర్కీ పక్షమునకు మూఁరిమేగాక మహమ్మదీయులకునుమున

తేత్ర సామంతాలను దక్షిణంబునకు వస్తప్పగా, 292
వస్తప్పగన జగదా పి. జి. రామచంద్రశంకరవే. 293 గ్రంథ
విశ్రాంతివాదజల మేరమీద యీశువాణి. 294 శ్రీ మహా
ఉపనిషాది గ్రంథాశంకరం గారు ప్రాసంగికమును గాని
సాక్షరం.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

1924వ సం॥ మార్చి 11 వ తేది

మంగళవారము

బడ్డెట్టు నిరాకరణము

హైందవ శాసనసభలో, పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారి నాయకత్వముక్రింద, బడ్డెట్టునిరాకరణము జయప్రదముగ నారంభమయ్యెను. నిన్నటి దినము నాలుముఖ్యాంశములక్రింద ప్రభుత్వమువారిదిగిన గ్రాంటులను, శాసనసభవారు నిరాకరించినది. ప్రభుత్వపు గ్రాంటులను నిరాకరించుటలో తమయుద్దేశ్యమును, నెహ్రూగారు స్పష్టముగ వెల్లడిజేసిరి. ఇందు విషయమై దుర్భిప్రాయపడుట కధికారుల కవకాశము లేకుండ జరిగిరి. మొట్టమొదట, కష్టమున న్యాయము నిరాకరింపబడెను. కష్టమున శాఖపట్ల తమ కష్ట బద్ధములందని, నెహ్రూగారు ముందుగానే చెలిపిరి. దేశీయవత్త్రములపై విధింపబడిన ఎక్సైజు వస్తు అన్యాయ మని దేశము చాల కాలము నుండియు మొరలిడుచుండెను. ఇంతవరకావన్నను ఇండియా ప్రభుత్వమువారు వోలగింపక బోయిరి. ఈ మారును దాని నటులనే నిలిపియుండిరి. ఏ దేశమునం దయినను, దేశీయవత్త్రములపై వస్తు విధించుట గాఢింపదు. హిందూదేశ పరిస్థితులు వేరు. ఐనను నెహ్రూగారు పన్నుల మంచి షడలను విచారింప బోలేదు. ప్రభుత్వవిధానమే తొలగవలయు నని దేశము గోరుచున్నపుడు, ఈ గ్రాంటును గూర్చి గాని, ఆ గ్రాంటును గూర్చిగాని మొరలిడిన నేమి ప్రయోజనము? బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వస్థాపనము విషయమై యోచించుటకు రొండుటెబిలు సమావేశమును కూర్చవలయు నని శాసనసభవారు గోరియుండిరి. వీరి కోర్కె ఎంత మాత్రము తీవ్రమని ఎంత వీలులేదు. స్వరాజ్య వక్షమువారు మొదట ప్రచురించిన తీర్మానములకును దీనికిని, తారతమ్య మెంతయో గలదు. ఐనను, స్వతంత్రపక్షమువారిని సమాధానపరుచు నిమిత్తము నెహ్రూగారు తమ నిశ్చయమును తెగించుకొనవలసివచ్చెను. రొండుటెబిలు సమావేశమును నిరాకరించుట భావ్యముగ నుండలేదని, స్పెక్టేటరుకర్రకగూడ ప్రకటించియుండెను. ఇండియామంత్రియగు ఆలివియరు ప్రభువుగారు అసతి కాలములో ఇండియా ప్రభుత్వపు విన్నపములకు లొంగిపోయిరి. లేబరుపక్షాభిప్రాయము కలిగిండి. శాసనసభవారి తీర్మానమును నిరాకరించినందుచే, జాతీయపక్షమువారు సప్లయలను నిరాకరింప దలపెట్టిరి. ఇండియా మంత్రిగారి చర్యపట్ల తమ అసమృతి జూపుట కిది యుత్తమమార్గమని, నెహ్రూగారు చలికిరి. సప్లయల కంగీకరించుటకు మందు, ప్రజలకష్టములను నివారించవలయు నను సూత్రము, రాజకీయకక్షాన మేమాత్రము గల వారెవరను తెలిసియున్నదేగాని క్రొత్తదిగాదు. డాక్టరు బి సెంటుగారు నిన్న మొన్నటివరకును యీసూత్రమును ప్రతిపాదించుచుండిరి. నేడుమాత్రము బి సెంటుగారి కీవద్దతి బరికీగాలేదు. ఇయ్యది సక్రమరాజ్యాంగ పద్ధతి మనియు, దీనికిని విధ్వంసకపద్ధతి యగు పక్షపక్షమును సంబంధము లేదనియు, మామూ

లుగ నన్నిదేశములవారును యీవద్దతిని సామాన్యముగ నవలంబించెద రనియు, నెహ్రూగారు వాక్రుచ్చిరి. బడ్డెట్టును నిరాకరించినంత మాత్రమున పరిపాలనము స్తంభింపదని, నెహ్రూగారికి చెలియును. రాజప్రతినిధిగారు సర్దిపై జేసి, బడ్డెట్టు గ్రాంటులను పునరుద్ధరించెద రనియు, ఆ పిమ్మట తా మేమియు జేయజాల మనియు, నెహ్రూగారికి చెలియును. నెహ్రూగారు సూచించినటుల, స్వతంత్రదేశములలో సప్లయలను నిరాకరించిన ప్రభుత్వముగిపోవును. హిందూదేశమునం దటులగాదు. సప్లయలను నిరాకరించినంత మాత్రమున, ప్రభుత్వమువారు జంకక గ్రాంటులను పునరుద్ధరించి తమ యిచ్చను నెఱవేర్చుకొందురు. మధ్యరాష్ట్రములో శాసనసభవారు గ్రాంటులను నిరాకరించినందులకు ఫలమే మయ్యెను? గార్నరు గారు ట్రాన్సుఫర్డు శాఖలను వశపరుచుకొనిరి. ఇందువలన గలిగెడి సర్వోపలితము లేకున్నను, సంస్కరణములు నిరర్థకములని చెలుపుటకు మాత్రము అవకాశ మేర్పడుచున్నది. సంస్కరణముల తెరదొలగి, నిరంకుశ విధానము నిజరూపముతో బయల్పడ గలదు. శాసనసభలను బహిష్కరించిన అసహాయవాదులు తమ విధులను నెఱవేర్చక మూలదాగి యున్నారని, అధికారులు నిందించుచుండిరి. ఇప్పుడటులగాక వారిలో గొందరు శాసనసభలో ప్రవేశించి స్వరాజ్యాశయమును వెలిబుచ్చగ, శాసనసభవారి తీర్మానమును గూడ, ప్రభుత్వమువారు లెక్కింపరయిరి. శాసనసభలోజేరి సహకారము నలుపుట వలన నిసుమంతయు లాభములేదని, ఇప్పుడు మరితి స్పష్టమగుటలేదా? శాసనసభాబహిష్కారవాదులు కడు దూరదృష్టితో మెలగి, దేశీయుల ఆత్మగౌరవమును కాపాడిరి వెల్లడియగుటలేదా? ఉప్పుపన్నును సర్దిపై జేసినపుడే, సంస్కరణములు శాసనసభలకట్టియధికార మొసగినో జనసామాన్యమునకు చక్కగ చెలిసినచ్చెను. రూపమునందు మాన్యుగలిగినను, పరిపాలనావిధానమునం దిసుమంతయు మార్పుగలుగలేదని, తెల్లమయ్యెను. బడ్డెట్టువిషయమున హైందవశాసనసభవారు నిస్సహాయులనియు, ప్రజేచ్ఛను కొనసాగింపజాలరనియు, నెహ్రూగారు తెలియజెప్పిరి. పార్లమెంటరీ ఆర్భాటము లున్నను, కావలసిన యధికారము మాత్రము శాసనసభకు లేక బోయెను. ఇట్టి సంస్కరణములను రద్దుజేసినను విచారించువారుండజాలరు. దెబ్బ తగిలి రక్తము గారుచున్నపుడు, డాక్టరుగారు నెమ్మదిగ నాలొచించెదమని జెప్పిన రీతిని, ఆలివియరుగారి ప్రత్యుత్తరమున్నటుల నెహ్రూగారు వర్ణించిరి వీరి పర్లమెంటుం దతిశయోక్తి విధియులేదు. రాష్ట్ర మాక్డనాల్డుగారు హిందూదేశప్రశ్న గూర్చి పార్లమెంటుసభలో చర్చించుట కొక దిన మవకాశ మొసగ రయిరి. ముఖ్యప్రశ్నలనేకములు గల వని పలికిరి. హైందవసమస్య ప్రాముఖ్యమును వీరు గుర్తింపలేదనుట కింతకన్నను వేరు నిదర్శన మేమి కావలయును? అన్నిపక్షముల వారును సత్వర స్వరాజ్యాసక్తుల యి యున్న నిక్కాలమున, ఆలివియరు ప్రభువుగారు ప్రాతకాలపునాటి ఇంపీరియలిస్టు సిద్ధాంతముల నేకరుపు జెట్టుట జూడ, వారి కింకను హైందవప్రశ్న గోచరింపలేదని స్పష్టమగుచున్నది. మోతీలాలు నెహ్రూగారు రవలంబించిన బడ్డెట్టునిరాకరణపద్ధతిచే నయినను లేబరు ప్రభుత్వమువారు మేల్కొందురో, లేక వారింకను పురాతనవిషయములను స్మరించుచు యూరకుందురో ముందుగాని తెలియదు. పిట్టపోరు పిట్టపోరు పిల్లి దీర్చినటుల, శాసనసభ

వారు ఉప్పుకు సంబంధించిన గ్రాంటును నిరాకరించుటచే, రాష్ట్రకపుములకును ఉప్పు పన్నుకును ముడిబెట్టజూచు ప్రయత్నము విఫలమయ్యెనని తెలంచెదము. ఉప్పుపన్నును రొండురూపాయిలవరకు నిలిపియుంచు విషయమై శాసనసభవారు రెలుల నిర్ణయించిన నటుల ఒడబడియుంచు మని, బ్లాక్టుగా రిడివరకు జెప్పియుండిరి. వారు తమ వాగ్దానమును నిలుపుకొనుచో, ఉప్పుపన్నుకు రు 1.4-0 లకు మించి విధించుటకు వీలులేదు. కాని, యీ పన్నును గూడ సర్దిపై జేసినరేమో చూడవలయును. సప్లమందు గ్రాంటుగూడ నిరాకరింపబడెను. మిగిలిన గ్రాంటులు గూడ నిరాకరింపబడు నని నమ్మవచ్చును. రాజప్రతినిధిగారు గ్రాంటుల నన్నిటిని పునరుద్ధరించుటయు నిశ్చయమే. స్వరాజ్య సంపాదన కిందువలన కొంత ప్రోత్సాహముగలిగిన కలుగవచ్చును. అంతియగాని, శాశ్వత లాభము కలుగనేరదు. స్వరాజ్యసంపాదనకు, వరులపై నాధారపడుట లాభకరముగాదనిమాత్రము స్పష్టముగ గోచరించుచున్నది. స్వరాజ్యసిద్ధి ప్రజల స్వీయకర్తవ్యమే ఆధారపడియుండును. స్వరాజ్య నిర్మాణమునకు ప్రజలే బూనుకొనవలయును. ఇక్కర్యము త్వరితముగ నెఱవేరవలె నని, గాంధీ మహాత్ముడు ప్రజలను మరిమరి కోరియున్నాడు. ప్రజలు తమవిధ్యుక్తధర్మమును నిర్వహించుట కితకన్నను అనుకూలతరుణ ముండనేరదు.

టాడుహంటరుగారి గారడి

సర్ ఛార్లెసు టాడుహంటరుగారి గారడి, మద్రాసు శాసనసభలో విశేష ప్రయోజనము గలిగింపదయ్యెను. ట్రాన్సుఫర్డు శాఖలకు వీరెక్కడు ధనమిచ్చుచున్నటుల బలికినను, దామాషాబట్టి జూచిన రిజర్వుడు శాఖలక్రింద విశేష ధనమును వెచ్చించుచున్నటుల వెల్లడియయ్యెను. టాడుహంటరుగారిచ్చిన అంకెలనే ప్రమాణముగ నైకొందము. సంస్కరణములు ప్రారంభింపబడినపుడు 100-కి 68 లక్షలు రిజర్వుడు శాఖలక్రిందను, 32 లక్షలు ట్రాన్సుఫర్డు శాఖలక్రిందను వెచ్చింపబడెను. ఇప్పుడన్ననో 68 లక్షలు రిజర్వుడు శాఖలక్రిందను 32 లక్షలు ట్రాన్సుఫర్డు శాఖలక్రిందను వెచ్చింపబడుచున్నటుల టాడుహంటరుగారు గొప్ప జెప్పుకొనుచున్నారు. కాని, యిందువలన గలిగెడి యభివృద్ధి యత్యల్పము. నిజమాలొచించిన యీసరికి, జాతీయ నిర్మాణమున కక్కరకు వచ్చెడి ట్రాన్సుఫర్డు శాఖలక్రింద ఎక్కుడు ధనమును, రిజర్వుడు శాఖలక్రింద తక్కువధనమును వెచ్చింపవలసి యుండెను. అందుకు మారుగ ట్రాన్సుఫర్డు శాఖావ్యయమున కన్న, రిజర్వుడు శాఖావ్యయము దాదాపు రెండింతలుగ నున్నది. టాడుహంటరుగారు రిందుకు సంతసించెదరేమో గాని తదితరులు సంతసించజాలరు. పోలీసు వ్యయ మింకను అత్యధికముగ నున్నది. పరిపాలనా వ్యయము ఇంకను హెచ్చిపోవుచున్నది. పోలీసు వ్యయముకన్న, విద్యాశాఖావ్యయము తక్కువగ నుండుట, ఏమాత్రము సంతృప్తికరము గానేరదు. ఇక రాబడి జూచిన, లాండురివిన్యాయ బియ్యము మత్తుపదార్థముల రాబడి విస్తారముగ నున్నది. ఇది దేశీయభాగ్యమునకు నిదర్శనము గాజాలదు. ప్రజల దుర్నిత్రవలన చేకూరెడి రాబడి గాంచి, దేశ హితై కాభిలాషులు సంతృప్తి గనుపరుపజాలరు. 1924-1925 సంవత్సరమునకు 513 లక్షల రూపాయిలు మత్తుపదార్థములక్రిందను, 762 లక్షలు ల్యాండురివిన్యాయక్రిందను రాబడి వచ్చునని యంచనా వేయబడెను. ల్యాండురివిన్యాయ సంపాదించుమార్గములు

ప్రజల కెంత దస్సహాయము నున్నవో తంజావూరు బల్లారి పరిస్థితుల గాంచిన తెలియగలదు. ఎక్సైజు విద్యాశాఖ లొక్క మంత్రిపోషణలో నున్నవి కాని, ఎక్సైజు రాబడిలోని 513 లక్షలలో, 173 లక్షలు మాత్రము విద్యకింద వ్యయమగు నని అంచనా వేయబడెను. పోలీసుశాఖకింద 198 లక్షలును, జనల్ పరిపాలనకింద దాదాపు 225 లక్షలును ఖర్చుగు నని సూచించబడెను. కాని వైద్యమండలికింద 62 లక్షలును, ఆరోగ్యముకింద 12 లక్షలును, వ్యయసాయము క్రింద 28 లక్షలును, పరిశ్రమలకింద 26 లక్షలును మాత్రము ప్రత్యేకింపబడెను. ఇట్టి స్వల్పపుఖర్చు జూచిన, టాడు హంటరుగారి గర్వమున కాధార ముండజాలదు. ఇతరరాష్ట్రముల స్థితితో బోల్చి చూచి సంతృప్తి జెందుట, ప్రయోజనకరము గాజాలదు. మద్రాసు రాజధానివలె, ఇతరరాష్ట్రములును అభివృద్ధి జేసేదని, టాడు హంటరుగారు తృప్తిజెందుదురు. "నలుగురితో చావు పెండ్లితో సమాన" సామెత ననుసరించి, టాడుహంటరుగారి నామ ఉపరక్షింపు క్రింద బసకవచ్చుచుగాని, అంత కాను వేరులాభము గలిగింపజాలదు.

1930 లక్షల ఖర్చులో 424 లక్షలను విద్యకు మాత్రమే ట్రాన్స్ ఫర్డ్ శాఖలకింద మద్రాసు రాజధాని మొదటిఖర్చు పెట్టెను. ఇప్పుడు 1929 లక్షల వ్యయములో 469 లక్షలను ఖర్చుపెట్టుచున్నదట. ఇది యభివృద్ధియని ఎంచువారుందురా? మిగిలినరాష్ట్రములలోగూడ నింతకన్న అభివృద్ధి గనుపింపదని, టాడుహంటరుగారు చెలుపుటవలన, హిందూదేశ దుర్దశయే వెల్లడియగుచున్నది గాని, మద్రాసు గొప్పతనము వెల్లడియగుట లేదు. ఉప్పు పన్నుకును రాష్ట్రకర్షణములకును ముడిబెట్టుటలేవుని వలువులు చెప్పినను, టాడుహంటరుగారు తమమతమును మార్చుకొనలేదు. ఉప్పుపన్నును తలపన్నుని, విశ్వనాథదాసుగారు చెలిపినందులకు, టాడు హంటరుగారు గినిసిరి గాని, అదికాదనుట కేమి యాధారముగలదు? విశ్వనాథదాసుగారి హితము వీరికి రుచిపకబోయినను, గుంటూరు ప్రతినిధియగు ఎతిరాజులునాయుడుగారి హెచ్చరిక వీరికెంతయు రుచించినది. ఎతిరాజులు నాయుడుగారి వివేకమును, టాడుహంటరుగారు రెంతయు కొనియాడిరి. పల్నాడు జలకు స్వరాజ్యముతోగాని ఆంధ్రరాష్ట్రముతోగాని బనిలేదనియు, ఉప్పుపన్ను నిలిచియున్నను రాష్ట్రకర్షణములు దొలగిన చాలు ననియు చెలిపి, స్వరాజ్యభిలాష నధికముగ జూపి హిందూదేశమునందెల్ల ప్రఖ్యాతిగాంచిన గుంటూరు మండలమునకు కళింగమాపాదించిన ఎతిరాజులు నాయుడుగారు, టాడుహంటరుగారి ప్రశంసకు పాత్రులై ధన్యులయిరి. బడ్జెట్టును గూర్చి ప్రసంగించిన వారిలో నెల్ల, నాయుడుగారి యవన్యాసమే, టాడుహంటరుగారి దృష్టి కాగియుండెను. గుంటూరు మండలపు టటరులు నాయుడుగారి సూచనల నెంత ఘోరకు హర్షించెదరో, త్వరలో నెల్లడి జేయుట ముఖ్యము.

గ్రామోద్యోగులపై టాడుహంటరుగారికి గల కోపము మరియొకమారు వెల్లడియయ్యెను. ట్రాన్స్ ఫర్డ్ ప్రభుత్వాధికారులు కొందరు, పరిపాలనము సంతను నశపనుకొనవలయు నని ప్రయత్నించిరట. ఇట్టి యుపద్రవమే హిందూదేశమున గలుగుచున్న దని టాడుహంటరుగారి యుద్దేశ్యము. గ్రామోద్యోగులు శాసనసభవారిని, వారి ద్వారా ప్రభుత్వమువారిని ఆశ్చర్యపెంచుచున్నారనియు, ఇట్టి స్థితి సుఫలితమున కుపద్రవకర మనియు, టాడు

ఆంధ్రుల గాంధీ మహాత్ముని పుజానిధి

లక్షరూపాయలు సమర్పింపవలెను

యథా శక్తి నిత్యోద్వేషుడు

ఇదివరకు	వాగ్దానములు	వసూళ్లు
శ్రీయుత వరదా కామేశ్వరరావు	5680-12-0	ఇదివరకు
నాయుడుగారు, పూడిగ్రామము,		3544-12-0
గంజాంజిల్లా	558-0-0	
మొత్తం	6238-12-0	

హంటరుగారు మందలించిరి. గ్రామోద్యోగులు తమ జీతములు వృద్ధి గావలయు ననియు, గ్రామములను కొన్నిటిని కలిపి గ్రూపుగ నేర్పరుచుట అన్యాయ మనియు, ఇందువలన వేతనములను హెచ్చుజేసిన ప్రయోజనము దగ్గుననియు, మొరటెట్టిన మూట నిజమే. ఇదియే వారు చేసిన నేరము. శాసనసభ్యులకు తమ కీర్త్యములను విన్నవించుకొని, వారి ద్వారా కొంత యుపశాంతి బొందగోరుట దోషమా? ఇట్టి నేరము నొనర్చినవారు గ్రామోద్యోగులు మాత్రమేనా? టాడుహంటరుగారి సోదరలగు సివిలు సర్వెయి ఉద్యోగులు సలుపుచున్న ఘనకార్యమేమి? సంస్కరణములు ప్రారంభము గాక ముందే, రాజీనామా నిచ్చెదమని బెదిరింప సాగిరి. పార్లమెంటుసభయందు కలవరము గలిగింపసాగిరి. పిమ్మట సంస్కరణవిధానమునందు మితిమీరిన సాకార్యములను సంపాదించిరి. మాంటాగు గారిని భయపెట్టి హెచ్చు వేతనములను జడసిరి. అప్పటి నుండి ఇప్పటివరకు, సంస్కరణముల లాభమును ప్రజలు బొందకుండ జేసి, నిష్పాదముల నధికముగ ప్రయోగించి, ప్రజల జన్మస్వాతంత్ర్యముల కడ్డగలిగించి, ట్రాన్స్ ఫర్డ్ శాఖాభివృద్ధికి తోడ్పడక, నిరోధము సూచిరి. సంస్కరణములకును బూర్వపు స్థితికిని, పిమ్మటి స్థితికిని తారతమ్యము లేకుండ జేయుటకు వీరు తోడ్పడిరి. ఇదిచాలక, తమ వేతనాదు లింకను హెచ్చవలయు నని తీవ్రవాదోశనము నలిపిరి. దేశపు టార్జికదస్థితినినయినను వీరుగమనింపక బోయిరి. ఇండియామంత్రిగారిని బలవంతపెట్టి, పల్లికు సర్వెయి కమిషనును వెంటనే నెలకొల్పునటులజేసిరి. అనంతరము నితరవ్యవహారము లెటుబోయినను, సర్వెయి యుద్యోగులకు జీతములను వృద్ధిజేయుట యవసరమయ్యెను. పల్లికు సర్వెయి కమిషనువారి యెదుట సివిలు సర్వెయి సభ్యు లిచ్చిన సాక్ష్యములో, తమ కాయవ్యయము తమ కారోగ్యమును జూచుకొనిరే గాని, ప్రజాశయములపట్ల గాని సంస్కరణాభివృద్ధి పట్లగాని. సానుభూతి నిశుమంతయు జూపరయిరి. తమవేతనాదులలో విహరితపు హెచ్చుదలను కోరుటయగాక, సివిలు సర్వెయి శాశ్వతముగ పాదుకొనవలయు ననియు, శాసనసభల యధికారము క్రిందగాక ఇండియామంత్రి యధికముక్రిందనే ఎల్లప్పుడును నుండి, తీరవలయు ననియు, ఇందుకొరకు పార్లమెంటుసభవారు గ్యారంటీ నీయవలె ననియు, వీరు నిర్ణయముగ సూచించియుండిరి. కావున, గ్రామోద్యోగులు నేరమేచయిన మొనర్చిన, యూరపీయను యున్నతోద్యోగుల మార్గము ననుసరించిరేగాని

వేరుగాదు. ఉన్నతోద్యోగుల కార్యములను ఎల్ల టును హర్షించుచున్నపుడు, స్వల్పోద్యోగులను నిరసింపనేల? గ్రామముల దిగ్రూపింపు బనికీరాదనియు ఇందువలన నష్టము చాలగలదనియు, శాసనసభవారు తీర్మానించినను, వారి తీర్మానము నమలులో బెట్టుటకు ప్రభుత్వమువారింకను వెనుకముందాడుచున్నాడు. శాసనసభాతీర్మానములపై వీరికిగల యభిమానమున కిది నిదర్శనము. ఆతీర్మానము నమలులోనికి దీసికొని రానందులకు గాను, టాడుహంటరుగారు గ్రామోద్యోగులపై నిరత కఠిన్ముగ బలికిరి. దిగ్రూపింపు విషయమై యోచించుటకు తమ కింకను సంపూర్ణావకాశము మొనగవలె నని వీరు గోరిరి. శాసనసభవారి తీర్మానము స్పష్టముగ గనుపించుచుండ, వెనుక నెన్నడో శాసనసభ్యులు కొందరు దిగ్రూపింపు కనుకూలముగ బలికిరిని జెప్పి, టాడుహంటరుగారు వీరిని ప్రమాణముగ గైకొనుట విచిత్రము. శాసనసభా తీర్మానము ముఖ్యమా, లేక వ్యక్తుల యభిప్రాయములు ముఖ్యములా? టాడుహంటరుగారు మొలిపించిన మామిడిచెట్టు నిజమగు చూరవృక్షము గాదని చెలిపినది. వారి గారడీ, నిష్ఫల మయినది.

స్థానిక వార్తలు

మహాత్ముని శేఖ

ఒకసవరణ

విశ్నటి క్రింద 9 వేలకి 90 కేరటి గామములో "మా లాశామహాత్ముని గారు" క్రింద 9 వేలకి 90 వ్యాసము ప్రకటించబడెను. దానితరువాత మహాత్ముని శేఖరి కేరటిలో శాసనసభమున ప్రత్యేకముగా పాఠాబియ్య ప్రకటించబడిన గాన వానిని కంఠిని కలిపి చదవవలెను. (90. ప. 90)

గాంధీమానము:— మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీ గామము సభ్యులు వారి గూఢాన్వయమున, గాంధీమానములో శాంతిగమనభ్యులను చేర్చుటగాను, అంబేద్కరు వేదాలయమున కెదురుగా ఏడు నూలుబాణములను మైదానముపై రేఖ పాటుకొని యిది గల బహిరంగసభ జరుగును. ఎన్. శ్రీనివాసరావుగారు అధ్యక్షుడుగా నుండును. వాడుకలు కలుపు రువన్య కింపవచ్చును.

అడవిపంచాయతీలసభ:— చెంబట్టు జిల్లా యితరజిల్లాల అడవిపంచాయతీల సభాసభావేతన సమితివేటటివచ్చుకాశీలో 1924 మార్చి, 23 న చేరి ఆదివాసులు దు జరుగును. గాం. 15. ఎ. ఆర్. శ్యామలగారు అధ్యక్షులుగా నుండును. ఎల్లరు విచ్చేయవచ్చును.

జాతీయ పక్ష మువారి అద్భుత విజయవ ప్రభుత్వమువారి గ్రాంటులను నిరాకరించిరి

కష్టము, ఆదాయపువన్ను, ఉప్పు, నల్లమందు శాఖలకు గ్రాంటు ప్రోసేయబడెను

ఆంధ్రప్రదేశ్ నిధులందరును జాతీయపక్షముతో వోటుజేసిరి

శ్రీశ్రీ మార్చి 10:— ఈదినమున భారతశాసనసభలో మొదట కష్టముగ్రాంటు అంతయు నిరాకరింపబడెను. తరువాత ఉప్పు గ్రాంటు నిరాకరింపబడెను. రెండవ గ్రాంటును నిరాకరింప వలెనను ప్రతిపాదనకు 62 అనుకూలముగను 53 ప్రతికూలముగను సమ్మతుల నొసగిరి. నల్లమందు శాఖకు గ్రాంటును నిరాకరింపవలెనను ప్రతిపాదనకు 62 అనుకూలముగను 57 ప్రతికూలముగను సమ్మతుల నిచ్చిరి. తరువాత ఆదాయము శాఖకు గ్రాంటును నిరాకరించు ప్రతిపాదన మంగీకరింపబడెను. ఈ దినమున నాలుగు ప్రధాన శాఖలకును గ్రాంటుల నిరాకరించిన జాతీయపక్షమువారు తమ ప్రతిరోధ విధానమును జయప్రదముగ సాగింపగలిగిరి.

శ్రీశ్రీ, మార్చి 10:— కష్టముగ్రాంటును నిరాకరించిన తరువాత, ఆదాయముపన్ను గ్రాంటును నిరాకరింపవలెనని పట్టుగా రుపపాదించిరి. మొదటిదివిజయలో తట్టెనుగనున్న పురుషోత్తమదాసు భాకూరుదాసుగారును, పాలుగారును పట్టుగారి ప్రతిపాదన నెదిర్చి ప్రభుత్వమువారితో వోటుజేసిరి. ఈనమయమున పట్టుగారి ప్రతిపాదన కనుకూలముగ 61రును ప్రతికూలముగ 60 ను సమ్మతుల నొసగుటచే నెగ్గెను.

శ్రీశ్రీ, మార్చి 11:— జాతీయపక్షమువారు నిన్నటిదినమున భారతశాసనసభలో “ప్రజలకోర్కెలను నిర్వహింపవలెనను నిరాకరింపవలె”నను. సూత్రమును స్థాపించిరినియు ఈదినమునండియు జాతీయపక్షమువారు. గ్రాంటులపై యధావిధముగ చర్చను జరుగ నిచ్చెదరనియు ఈదినము నెహూగారు భారతశాసనసభలో నుడిచిరి. (అ.ప్రె.)

శ్రీశ్రీ మార్చి 10:— ఈదినమున భారతశాసనసభలో కష్టముగ్రాంటును పూర్తిగా నిరాకరించుటకు పూర్వ ముండు శాఖలమునుండిగను, ఈ గ్రాంటును పూర్తిగా నిరాకరింపవలెనని మొదటిసారిగా యింపబడెను. 68 రు అనుకూలముగను 56 గురు ప్రతికూలముగను సమ్మతులతో 56. పురుషోత్తమదాసు భాకూరుదాసు, పాలు, దాక్షిణ్యగారు భారత పక్షముగనుండిరి. వోటింగునకు విధిపడకుండు పూర్వము, క. వి. కృష్ణమూర్తి అయ్య, గా. ఎ. సి. భాగ్య, యూనియన్ గ్రూపు అయ్యలు ట్రేడర్లు నిరాకరింపవలెనను నమయమును వినిపించి పార్టీంచెరి. అర్జునులకు, పట్టు, పెద్దిగార్లు మొదలగునెహూగారి ప్రతిపాదన బలపరిచిరి.

గొప్పయుద్దేశము

శ్రీశ్రీ మార్చి 10:— ఈదినమున 11 ఘంటలకు భారత శాసనసభ సమావేశమై: పురుషోత్తమదాసు ఈ దేశానికి వోటింగునకు వచ్చెను. 125 గురుసభ్యులు హాజరైరి. ఇంతకుండిసభ్యు లెదిరికెన్నడును సమావేశముగాలేదు. జాతీయ పక్షమువారు ప్రతికూల విధానమును జయప్రదముగ నాచరింపగలరా లేకాదును సమస్య ఈదినమున గ్రాంటులపై జరుగు వోటింగుననే అధికరణమును. ఇంతకుముందు దండయాత్రకును తమతమతమములకు సుపాదించిన సమ్మతులకు సభ్యుల సమావేశముగ నున్నట్లు తెలియచున్నది. ముగ్గురుసభ్యులు సభ్యుల వోటులపై నిజమహాధారణమున్నది. వీరిలోను ఏక ముగ్గురు తమవోటును వాగ్దానముజేయలేదు. ఈదినమున ముగ్గురు క్రొత్తసభ్యులు, లాయరు, యాకబ్ కాకా ఎరిపు, భాన్ బహద్రకు సభ్యులు మహమ్మదాల్ ఇస్మాయిలుగార్లు రాజభక్తి ప్రమాణ మొచ్చిరి.

ప్రశ్నలు

గ్రాంటులపై చర్చను ప్రారంభించు పూర్వము, దాక్షిణ్య గాక గారు, భారతపక్షమువారు విచారించుటకు ముగ్గురుసభ్యులు వారొక సంఘమును నియమించిన విషయమును నిజమాయిన ప్రశించెను. 56 ముగ్గురు మొదటిసారిగా విచారించిరి. అంతట సంఘమువారి నిర్ణయముగించెను. విచారణియోగములగుంచి యు, ప్రశ్నలపట్లనుగురింపబడెను. తన కెట్టినిరసమును తెలియజేసి తేలియోగమునకు నుడిచెను.

భారతదేశమున బిచ్చగ్రాండు

కె. మాల్కాను మొదటిసారిగా దోస్తాని అయ్యి గారి కత్తులకు (కత్తుల క్రొత్తనుగను, భారతదేశమున బిచ్చ మెత్తుకొనువారి సంఖ్య 2,882,641 యును. ఇందు 201,850 మంది బ్రిటిషు ఇండియానుగలరు. వీరు బిచ్చగ్రాండుగను కలిపి దేశ దియ్యులను, విభజించబడిన నుడిచెను. కత్తులకీ ఆకామ్యము:— క్రొత్తకత్తులను దేశమునకు తక్కి కత్తుల కేర్పరిచిరి? (సప్రె) కె. మాల్కాను:— గౌరవనీయులారా కత్తులను మరెయ్యకరి నడుగవలెను. (తిరిగినపుడు) బెంగాలు రిట్రెంచిమెంటు కమిటీ

కె. సి. రాయగారి బెంగాలు రిట్రెంచిమెంటు కమిటీ ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహక సభ్యులసభ్యులకు కన్సింపంపెనని గా వినిపిన నూచనముగటిది. ప్రశ్నింపగా మొదలుముదాగు బెంగాలు ప్రభుత్వమువారికి నూచనల నొసర్చిరియు, తమకవరము తెల్పుకొను గనుగొనెదమని ప్రభుత్వసభ్యులకు తెలిపెను. కె. సి. రాయగారు ఇంచితేపు కమిటీవారి నూచనల నుండి బిచ్చ భారత కత్తులకు వ్యతియేషమునకు బ్రోపు(ప్రభుత్వము వారొగను మొత్తము సభి మొనర్చుటకు) దిగా గౌరవ విషయమును విచారించిరా తిని ప్రశ్నించెను. ప్రభుత్వమువారికి విషయమును విచారించిరియు, బ్రిటిషుప్రభుత్వము వారి కట్టుగొడుగున కియిన నాధారములేదనియు, ప్రభుత్వ సభ్యులకు నుడిచెను.

భారతకార్యాలయము

భారతకార్యాలయమున ప్రస్తుతయొదరుగలని (కత్తులకు) ప్రస్తుతము 10 సభ్యులుగలరనియు, కి తక్కువ కాకుండున, 12 కు ఎక్కువగాకుండును (సభ్యులు)దేవతలనియు, ఈ సంఖ్యలసరియవిషయ ము. అచనలనున్నదియు, ఈ క్రొంది సభ్యులు యుక్తింబి తెలిపి కాలమునకు పరిచాలించుకొనవలసి నమయమును ప్రభుత్వసభ్యులకు తెలిపెను. కె. జే. మున్షియియేటు 1924 మే నెలలో, 56 ఎక్కువకు బ్రో 1924 జూలై, భూమిపక్షాధిపాదు 1924 నవంబరు ఫస్ట్ దా అప్పట్ అమామ్యుభాక 1924 నెవ్రెంబరు 1 తేదీకి.

బ్రిటిషు మంత్రివర్గమువారి సంఘము

శ్రీశ్రీ, మార్చి 10:— ఈదినమున ప్రశ్నోత్తరముల యగు తరము, గౌరవనీయుల ప్రశ్న: కె. జే. గౌరవనీయు (ప్రభుత్వ సభ్యులకి) పైబిటుగా నోటిను నొంగితిని నడిచెను. “భారత వ్యవహారముల చర్చించుటకు భారత కార్యాలయ సభ్యులతో సంబంధించుటకును ప్రత్యేకముగ నొక కమిటీను సంఘ మొదలపడెనని “పేట్టుబడు” ప్రత్యేక ప్రత్యేక తంతిశాస్త్ర ప్రకటించబడెను. పార్లమెంటు సభ్యులు సంబంధించుటకు రని యు, భారతీయ ప్రతిఘటన తమముల్లి(పాయముల నూచింపవలె) మొనగుటకునియు “దెయిలీ పోరాల్”గను ప్రకటించబడెను. ఈకమిటీవారినినుఅధికారములను, బెంగాలనెననియు, ప్రభుత్వమువారు తమ దిపార్టుమెంటు విచారణను సాగింనుటకు ఎట్టి చర్యను తీసికొనవలెయు తెలుపవలసిదనియు వా ప్రశ్నలో గోచెను.

మొదటిసారిగా:— ఈ విషయమును తెలిసికొనుట కేవలపాదులనుతో నుండును తలంపుతో నీ ప్రశ్న కంగీకరించితిరి. ఈ విషయమున సంకల్పింపరమును ప్రభుత్వ మొనగలమును.

కమిటీనియుసంఘ మొనగుటకును నిజమే. వారి పక్షం గురించియు, అధికారములను గురించియు విషయము తెలియవు. కమిటీని కమిటీ అప్పట్లో హాజరుగదగను. ఎక్కువ వివరములు తెలిసిన నాటనే సభ్యులకు తెలియవలెను.

కమిటీ నెహూ:— ఈ కమిటీ ప్రారంభించి పద్దుల మొదటి నియమించబడెనని, కామన్సువర్గా జయముడెను.

దేశీయంగ సభ్యులు:— నెహూ గారు జాయింటు పార్లమెంటు కమిటీయు నీ కమిటీయు నొకటిగా భావించుచుండ గచ్చున, ప్రస్తుత కమిటీవారితో నెట్టి సంబంధము లేదు.

చరణలముగారు:— వివిధశాఖలకు వేర్వేరు సభ్యులు నియమించెదరు ప్రతి క లేదా?

దేశీయంగ సభ్యులు:— కావచ్చును.

మన్యులం డెట్టి:— ఇట్టి కమిటీని నియమించుట కిదియే ప్రధమము?

దేశీయంగ సభ్యులు:— ఇదివరకు నూడ చాల విషయముల కిట్టి కమిటీ కమిటీల కేర్పరిచుట నేనెరుగును.

సభ్యులు:— ఈ సంఘము భారత దేశమునకు వచ్చునా?

కె. మాల్కాను మొదటి:— వాకొనుగను తెలియదు. అట్ల నుండునట్లసభ్యులలో నూచనం దీదేశమునకు వచ్చివేయునెకల బ్రటిషు మంత్రివర్గ మేనునను? (సప్రె)

కె. సి. రాయగారు:— ఈకమిటీని, మొదట వాగ్దా మొదట్లో దిపార్టుమెంటులు కమిటీకి సంబంధము గలదా: మొదట తెలిపి దిపార్టుమెంటు కమిటీ కల్పించుటను, కమిటీని కమిటీ నొకటిగా?

దేశీయంగ సభ్యులు:— ఎంతమాత్రము గారు.

కె. సి. రాయగారు:— మొదట నూచనల లాలో చరణల నున్న దిట్టిసంఘమే నియమించబడిన విషయము ప్రభుత్వమువారికి తెలియునా?

దేశీయంగ:— అట్లను దాని వివరములు వాకు భారతము లేదు. ఆ విషయము వారొక గౌరవనీయుసభ్యులకీ ఎక్కువ తెలియదు.

కె. సభ్యులు:— ఈ కమిటీని నియమించు ప్రభుత్వము భారతప్రభుత్వమువారికి సంబంధించినా?

కె:— లేదు. ఆవిషయముతో మొదట సంబంధములేదు.

కె. మాల్కాను:— ఈకమిటీవారు, భారత ప్రభుత్వమునకు సంబంధించును గురించి విచారించెదరు లేదా తెలియునా?

కె:— నేను తెలుసున వివరములు తెలుపవలెను. పూట లేని కమిటీనుండి నీట్లతోనుటకు గౌరవనీయు సభ్యుల కెట్టింతుచున్నాను. (సప్రె)

అయ్యర్ భాసింగారు:— ఈ సంఘమువారు భారతప్రభుత్వమునకు యొక్క ఆచరణను గురించి విచారించెదరా?

దేశీయంగ సభ్యులు:— వివరముల తెలుపవలెను.

రామచంద్రరావుగారు:— కత్తులకుగా, కమిటీనుమున భారతప్రభుత్వము వారికి నెట్లక నూత్తరప్రభుత్వముల జయవలెదనియు, ప్రభుత్వమువారు ముయొక్క విషయమును పరిశోధించుటకు సంబంధము గౌరవనీయు ప్రభుత్వ మొనగుటయు.

మొదటిసారిగా:— సభ్యులయొక నిర్ణయమును జూపి దేశీయంగ సభ్యుల దిగ్గండునకు పంపిన కంత్రికార్తలాని విషయములు తెలియదరా?

దేశీయంగ సభ్యులు:— కేరళ్యంతరము, ఆ ఆర్థిక పట్టిక చర్చించబడుటచే, సాధ్యమైనంతవరకు వివరములు తెలుపగల నితిలో నుండవలెనని తెలిపితిని.

పాలుగారు:— ప్రభుత్వము వచ్చువరకు చర్చ నానియొరుడు

కె:— అట్లు జేయవలెను. యాప్రసాదసింఘ:— ఇంతకువిచారించుట కెట్టి చరణల? నొక్కటియు స్పష్టములేదు.

కె:— గౌ. సభ్యులకు తన యిష్టి ప్రాముఖ్యతలకారము వాగ్దాన మొనర్చుననలెను.

కష్టమువ్యయము

శ్రీశ్రీ, మార్చి 10:— తరువాత కె. చారల్యుఇస్స గారు కష్టముశాఖ వ్యయమునకు గాదు 7184000 అ నొసగుతనని ప్రతిపాదించిరి.

అద్భుతమునీవేలము

జేకీ ప్రసాదసింఘ గారులే, ఆర్థికమునీవేలము వారొక వోటులను సభ్యులలో జేర్చుట జేసిన యు, వాల్మీకీ తనమునుగదాదిన తరువాత అధ్యక్షుల దిగ్గండునది సభ్యులకునియు ఈ మొత్తమును వోటులముగా జేయవలెనునుగనియు నుడిచెను. ఈ విషయము తెనరము అద్భుతమునీవేలము వారొక

అంతట యీ మాటలు వినియెడిగాక నెహ్రూగారి ప్రతిపాదన నెదిర్చిరి. కష్టముల నిరాకరింపఁబడెనట, భారత ప్రజల కొరతగాను ప్రభుత్వమువారు తమ, అసాధారణాధికారమును పయోగింపఁజేసి తమకుని నిష్కర్మత్వముతో నెహ్రూగారిని కీరించెడిది. తర కొట్ట అదామున నొకని కష్టముగఁబడును నిరాకరించుటచే నాకు ఫలితము లాననికెఱియెను. అందువలన తమకునును రక్షణనిపించు సవకాశము తప్పిపోవుననియు, కష్టమును తొలగించుచో భారత పార్లమెంటులందఱు మోతీలాలుగారి నామమును కేవలచెదవని ఆశింపఁబెరియెను. (నవంబరు) అందుచే కష్టమును తొలగించుట అతని యుద్దేశము గాదనియు ప్రభుత్వమునకు చిక్కులు కల్పించి, బలవత్తెరచును విభవన భారతముల కొర్రలు ప్రభుత్వమువారి కెరిగించుటయే యా తినియాద్యమనియు బెలియనగును. ప్రజలు ఇట్లుంచుట తొలగించెనచారనే ప్రభుత్వమువారికి కష్టములనిపించుటయు నను విషయమును నేనిప్పుడు దర్శింపను. ప్రతిపాదననునె, ప్రభుత్వనిర్మాణవిజ్ఞానచారిత్రమునుగూడ చదివెను. మోతీలాలుగారిచే నొలుపుపెట్టించిననాను ఇట్టి విధాన ములలందుట యుచితముగాదలచి గానియు, మికష్టములు ఇంతె తిన్నయర్థ మువలంబించ నలసినంత యధికమయిననానియు, భారత కార్యదర్శమునగల ప్రయత్నము, ఇట్టిచర్యనవలంబించుటననంత యగుల పూర్తిగ నున్న నానియు అడుగు చున్నాను. వారట్లు నున్నచు ల నొసగుటకు పూర్వము అడ్డదిక నుంచియుటచే తమఅశక్తియు పెరవననానియు విచారింపఁబెను. తొగి నామునుండి రక్షణ ప్రహారి యున్న దనియు, నైదుడు కొంత వ్యతిరేకమునలెనని యడిగ ననియు నుచితము. తొగమును నరిగ గనిపెట్టితూ యాను విషయమును విచారింపకుట గాను అత డట్లుం యుండ వచ్చును. కానిసభవారి తీర్మానమున కొగగిన అదనముమేదికే మేముగాని భారత కార్యదర్శిగాని అభిర్వర్తి విషయమున నుండ లేదు. మేము కడలకుండ నిలువబడనలెనని నూడ గ్రహరేదు. మేము అవర్తకములము గాన, ఆచరణయోగ్యతాయోగ్యతనునించుచుండవచ్చును. నుండుట పోవుటకు పూర్వము, కష్టమునకుపరిపాకములలోపములేనయి విచారింప గోరియుండవచ్చును. భారత జేతమునె, యూరప్రపంచ జేతమున, జేతయధిస్థితి, బియ్యనకును ప్రభుత్వ వ్యవస్థాపకలై సంరక్ష నాధా పంయుండలేదు. వానిఫలితములను గురించి నేనుక విచారింపను. పరిపాలక, కాని నిర్మాణ వ్యవస్థలకంటె గూడ యుండున, త్వరితగతిల జేతము యొక్క రాజకీయ అధిస్థితిని నుపాదంబుకలరు. ప్రస్తుత పరిస్థితులలో నీయంతరముల నన్నిటినిని రాకరించుట తీర్మానముల నంగీకరించుట అసాధ్యమని మేముచిదివి. తరినామక్రమముగను, సమాన పరిశోధన నుండవలెనని మార్గలంఘించుచే కంగారాని గారి ప్రతిపాదన నెదిర్చితిమి. మే మర్యంత్రోధముతో రాండు పేరిచి సమాజము నెదిర్చి తని కొందరు నుడిచి, మాయభిప్రాయములతో నేకీధరించనివారితో గలసి సంప్రదిండుట మే మంగీకరింపఁబోవుటచే నెదిర్చితిమిను నూచనను నేను దీవ్రముగ నింపిండుచున్నాను. ఈ తీర్మానమునంగీకరించుట అసాధ్యమని మేముచిదివి. పరిణామ నెడల క్రమాంతరముల నిరాకరించినవారిమకుయమును సభిప్రాయముతో నెదిర్చితిమి భారతజేతమున గానింకవలసినయభిప్రాయ నిర్ణయించుటకు పార్లమెంటువారి కధికారములేదను సభిప్రాయము

ప్రాంతధర విస్తారమున పడిపోవుటచే చాల భయపడుచు
చున్నది. ప్రభుత్వముచేత కలయు ఏర్పాటులను తేజీబ్రట్టిము
లను గామిచుచున్నాడు.

[illegible]

మానసికతత్వము

నైతికవిచారము

అవినీతి పాపపాతములయొక్క వేరుతెలుపు మానవుని బాహ్యజీవితమునందు, దుష్కర్మముల మూలమనియు సర్వసామాన్యముగ వక్కాణించెదరు. మతకర్తలు దైవము మనక్రియల విమర్శించి ఫలాఫలముల నిష్కాపట్యముగ గణించుచున్నచేపెదరు. నీతిమంతులై సంచరించుచున్న తమలోకమున, అవినీతిపరులతోలోకముల జేందెదరని నిర్ధారించిరి. కావున నీనీతియనుపదమును విమర్శించి దీనికైతాత్పరము మేమి? ఫలాఫలము లెవ్వేయనితెలిసికొనుట యత్యవసరము. మనమిప్పుడు మానసికధర్మశాస్త్రవిషయములను మాత్రమే యందు జర్పించుచుంటిమి గాన నీశాస్త్రసమ్యక్తమైననైతికవిచారమును గొంతవట్టు కావలయును. వివిధమతములు భిన్నము వివిధవిధానముల నటించు నైతికధర్మముల విమర్శించి మాచిన సంఘస్వభావమే వీని కన్నిటికిని మూలాధారముగదోపగలదు. ప్రత్యేకవ్యక్తులొన్ని సాంఘికనియమములతోబడి సంచరించుచున్న గాని సంఘము ప్రవర్తనమును కాజాలదని యెల్లదరును విశదమే. ఈప్రపంచమునందలి యట్టదిట్టముల వ్యాప్తమైయుండు వివిధసంఘముల నైతికధర్మశాస్త్రములు పరిపూర్ణము, స్థిరములుగా గాకుండుటచే వాని నప్పటప్పటు కాలానుగతికముగ సంఘామోదముమీద సవరింపుట కవకాశము కలదు. అట్టయ్యును దాతాత్మికముగ బ్రత్యేకవ్యక్తుల మోదించు నీతిసూత్రములమొక స్వభావబలము ప్రబలియుండును. అందుచే స్వభావప్రకృతి నైతిక సంప్రదేశికము లజ్ఞాతములైయుండును. ప్రతిసంఘనైతికాధర్మములు సాంఘికప్రవృత్తిప్రచారమున కనువర్తనములుగ నుండవలయును. అట్టిపరిణామము నిరంతరము జరుగుచుండును. అట్లు యాద్య సకలమానవప్రకృతికాస్త్రముల వలె నిత్యాచారములుగూడ నాదృష్టప్రాయములై యుండి ప్రకృతానుసరణమునకు గతినెతరములగ నె తోచుచుండును. కాన నియ్యవి యొకానొకప్పుడు సామాన్యనిధికి విరుద్ధముగ దోపగలవు.

నైతికధర్మశాస్త్రములు కేవలము సంఘస్వభావముపై నాధారపడియుండును. సంఘస్వభావమే ఈ నూత్రముల నామోదింపఁ జేయుచుండును అద్వియని యొకసంఘమునందుఁ జేరియుండు ప్రత్యేకవ్యక్తులు సంచరింపవలసిన విధానములను సంఘము విధించును. అట్టిసంఘవిధులే నీతిసూత్రములు. సంఘమునందలి ప్రతివ్యక్తియొక్క సౌకర్యముకొఱకు నెర్పినవిధు లగుటచే సామాన్యకామోదమును వడసియుండును. ప్రాయశ్చిత్తముగా సంఘావసరముల కన్నిటికిని విసరి పడియుండును. ఒక్కొక్క కాలము నందీయ్యవి పురాతనములై కాలానుగుణములు గాక యుండునను సంఘముయొక్క సామాన్యభావముచే నెర్పినవియుండగలవు. అట్లు వినియమును జేందనిపూర్వాచారములు కాలానుసరణములు గాకుండుటచేసంఘాభివృద్ధికి భంగకరములుగదా నుండగలవు. అట్టివి యవరోగములు కాకున్నను, హానికరములైనను, ప్రత్యేకవ్యక్తులను మాత్రము బలపత్తిరములుగ బంధింపగలవు. సంఘనియమముల ననుసరించవలసినదని సంఘస్వభావము ప్రత్యేకవ్యక్తులకు గలిగించుప్రేరణనే పెద్దలు నైతికజ్ఞాన మని పిలిచెదరు.

ఈనైతికజ్ఞానము మానవులమత్రమే గాక సంఘములుగఁ జేరియుండుపిల్లికాదశకాహారజంతువులకుఁ గూడఁ గలదని శాస్త్రజేతలు వక్కాణించిరి. పక్షులు, లేళ్లు, తోడేళ్లు, తేనెటీగలు, మున్నగువానియందు దీసంస్కృతభావజనితనైతికజ్ఞాన మెంతయో యుచ్చదశయందు వ్యక్తమగుచున్నది. కుక్కలు తప్పచేసినపుడు జేంచి యజమానునిక్షేపింపబడును. పిల్లికితనుండి తిప్పించుకొనుటకు బ్రయత్నించును. నైతికధర్మముల కొడఁబడియుండవలయునను మానవులసంకల్పమే యంతర్గతవ్యక్తసంఘస్వభావప్రేరణకు బ్రబలనిదర్శనము.

సంఘనియమముల నతిక్రమించిన సంఘాత్యాజమునకుఁ బాత్రులమగుదు మనుభయముగూడ నిస్సభావప్రేరణను బలపరచునగాని మొత్తముమీద నిర్మలహాసమున నియ్యవి జేత్తొప్పుతలకు భిన్నములు. కొన్ని ధర్మశాస్త్రము లెప్పులై ప్రత్యేకవ్యక్తులకు నచ్చకపోయినను జేత్తొప్పుతలను గాని సంఘాననుకూలకంచేగాని నిరసావహించుచుండును. మతీయు నైతికనూత్రములవాదు మోటుటవలన మనయంతిరాత్మకు సహజభావము కలుగును. ఇట్టిసంఘనియమములగునైతికాధర్మముల నామోదించి యనుసరించుటలో ధర్మాధర్మవిచక్షణజ్ఞానము నిండుకయు వినియోగింపము. సంఘాజ్ఞయే వానికి బ్రధానము. దీనికి నిదర్శనముగ నొక్కవిషయమును గమనింపుడు. వివిధసంఘాచారముల మనము పోల్చి చూచిన నొకసంఘమునకు మిక్కిలి స్వభావసిద్ధ

ముగను, ధర్మబద్ధముగను, గోచరించువాచారము మతీయొకసంఘవ్యక్తిభావన నతివిరుద్ధముగదోపగలదు. ఏ సంఘమునకు యొకమని తోచినవిధాన మాసంఘమునకు ధర్మమగునగాని మానవాతీకంతకును సమానముగదోచునవి నైతికధర్మములు కావు. సహోదరులసంతానమును వివాహమాదుట మహమ్మదీయులకు ధర్మము. మేనటికములు చేసికొనుట హిందువులకు ధర్మము. వీరి కది యధర్మము. వారి కిది యధర్మము. భార్యాభావశ్యమును వీరిరువురు సంగీకరింతురు. శ్రీస్తవ్రలే కపత్నినైతికము పత్నివ్రతాధర్మముతోఁ దుల్యముగఁబరిగణింతురు. ఈవిధానముల నన్నిటిని బరికించి చూచిన నైతికధర్మము ప్రత్యేకసంఘప్రకృతితమగాని వేఱుగాదని నులభముగఁ దెలిసికొనగలము. సత్త్వవర్తన మిట్టిదని నిర్ధారణచేయుఁది సంఘమేయే యున్నది. కావుననే వేఱుకలుసంఘములకు భిన్నభిన్నప్రవర్తన లేర్పడియున్నవి. ఆయాసంఘములలో నయ్యవి యోగ్యప్రవర్తనలనఁబడును. ఒక సంఘాచారములు మతీయొకసంఘమునకు విరుద్ధధర్మము లగుచుండును. ఉత్పన్నమృతశన జెంది ప్రత్యేకవ్యక్తులు స్వయాంతరతాత్మప్రబోధముల ననుసరించి సంఘనియమముల నతిక్రమించుచుండురుగాని యట్టివేత్తలరుదుగనుండురు. అట్టి వారిని సంఘస్వభావాతీతులని పిలిచెదము. వారికి ధర్మమున నర్థాతిరము కలిగియుండునుగాని సర్వసామాన్యములగు నైతికధర్మములన్నియు సంఘస్వభావమునుండి యుత్పన్నములైనవే యని తెలిసికొనవలయును.

వీరభటధర్మము నవలంబింప నర్హుడు ప్రతిమానవుండును సంగ్రామసమయములలో రణరంగమునగఁగయుమునఁ బాల్గొనుట సంఘస్వభావప్రబోధిత ధర్మము. అనాదినుండియు నట్లు జరుగుచున్నది. నాగరికత పాచ్చివలెఁబడి నిర్బంధవిధానముగూడ సంఘకానములయందు నామోదింపఁబడినది. మొన్న మొన్న జరిగిన మహాసంగ్రామములలో నింగ్లాండు మున్నగు పాశ్చాత్యదేశముల యందు నిర్బంధవిధానములులొక తెట్టి నప్పుడు కొందఱు సంఘమర్యాద నతిక్రమించి ముసస్సాక్షి కమగుణముగ వీరభటధర్మము నవలంబింపక తిరస్కరించిరి. సాంఘికమనస్సాక్షికి విరుద్ధముగ స్వీయమనస్సాక్షి నవలంబించుట యధర్మమని కొందఱు నిరసించిరి. సాంఘికధర్మవిరుద్ధముగ స్వీయధర్మప్రకటన విరుద్ధమని వారి యాశయము. సంఘము లేనిదే ప్రత్యేకవ్యక్తుల మనుగడకే యవకాశము లేదు గాన సంఘాతిక్రమణ మధ్య మనెదరు. సంఘస్వభావము ప్రత్యేకస్వభావమునందు మార్పుల నధికముగఁ గలిగించునగాని ప్రత్యేకస్వభావమును నెలకొల్పినప్పుడు వ్యక్తిప్రచారము కలిగియుండును. సంఘసంబంధము లేనిదే నీతిప్రచారమున కవకాశమే లేదు. గావున నీతియన సత్సంఘస్వభావమని తెలిసికొనవలయును. సంఘమర్యాదల నామోదించియు మధ్యమధ్య నతిక్రమించుచుండు వానికంటె వానికంటె బూర్తిగఁ ద్యజించివాడే యుత్తమ పురుషుండు.

నైతికధర్మశాస్త్రములలో విధినిషేధములు సమముగఁ గాన్పించవు. నిషేధములే విశేషముగ నుండును. నపరదారాంగచ్ఛేత్, నాన్యతేవనేత్, నకలంకంభంకేత్, మున్నగువన్నియు నిషేధవాక్యములేయై యున్నవి. కాన గుణనిర్ధారణకు నీతిధర్మములు మార్గదర్శములు కానేవు. అసంపూర్ణములు. మనమనస్సాక్షి యంగీకరింపవలసినదని నీతిధర్మముల నామోదించుట, రాజకానము నామోదించుటవంటిదే యగును. జేత్తొప్పుతల భయపడి యుండంబడుటయేగాని యంతిరాత్మధర్మ గానేరదు. అంతిరాత్మధర్మనిరసావహముల నాధ్యాత్మిక చాతృత్వమును గోల్పోయిన వార మగుదుము. కావున బహిష్కరణముల సరకునేయక యంతిరాత్మధర్మనిరసించుటయే ధర్మము. సర్వసామాన్యముగా నాత్మీయసంఘప్రబోధము కేళిభావమును జెందుచుండును గావున వైరుధ్యము కలుగదు. అనువర్తనములగు నైతికధర్మమును దాతాత్మికతతోయొకములుగఁగమండును. కాన మృగ్యములుగఁదోపనేరవు. నైతికధర్మశాస్త్రములు సంఘాభివృద్ధికొక కందటియో మోదముపై నెర్పడు విధినిషేధము లగుటచే క్రమక్రమముగ సంఘావసరముల ననుసరించివిరకా. మునుండి కాలానుగతికములగు మార్పులను జెందుచువచ్చును. ఇప్పుడును మాటుమచ్చు వి; ముందును మాటగలవు. కావున నీధర్మముల ననుసరించువాడు తనకును దనసంఘమునకు నుపయుక్తములగువిధుల నామోదించినవాడే యగును. కాని ద్వ్యధర్మకలిగినప్పుడు మాత్రము ప్రత్యేకవ్యక్తులు సంఘభితిచే నాత్మసాత్వతంత్ర్యమును గోల్పోక జేయు. ప్రత్యేకవ్యక్తుల నైతికమానసము నిరభ్యంతరముగ నున్నతపధంబులఁ బ్రసరింపఁగలుగుటయే జ్ఞానాతీతమనవలయును. అజ్ఞాభివృద్ధి గాంచి న మానసమే ధర్మాధర్మవిచక్షణాధారిణమై యుండును. అట్టి వారుతీకాల్పాననఁబడుదురు. కావున మనము స్వభావత్రేయమునకును, సంఘప్రకృతితపహిర్ధర్మప్రసక్తిక నతితులమై ధర్మనూత్ములుగఁ గనుగొనవలయును. అంతఃకరణమునకును జీవితవిధానమునకు నవిభాగావము కలిగినప్పుడే ధర్మసంస్థాపనము జరుగును

నైతికధర్మముల సంఘప్రకృతితములుగనుకనే వానిని

గ్రంథపరిచయము

గురులీల:—అను శ్రీశంకరాచార్య కృత దక్షిణామూర్తిస్తోత్రమునకుటి కాతాత్పర్యవివరణాది సహితము.

మల్లాది నాగభూషణకృతము. ఇందుఁదొలఁత గురుపూజావిధానము పదప దక్షిణామూర్తిస్తోత్రము, తుదను గొన్ని పాటలు గలవు. దీనివలెరు 0-6-0. 8 ప్రతులు రు 1-; 18 ప్రతులు రు 4-0-0; తపాలాకర్పణ ప్రత్యేకము.

హిందీ శాస్త్రకరణాదర్శనము:—గ్రంథకర్త:—శని రపు జోగయ్యర్యగారు.

ఇది తెలుఁగున వ్రాయబడిన హిందీభాషా వ్యాకరణము. దీనిని గ్రంథకర్తగారు కొంత శ్రమదీసికొని వ్రాసియున్నారు. దీనిని జవిన తెలుఁగు చేత ము వారు తమ శిష్యు హిందీభాషను గూడినంతవఱకు నిష్పన్నుగ వ్రాయఁగలుగుదురు. దీనివలెరు. 0-10-0.

నై రెండుపుస్తకములకును విలాసము:—పల్లెటూరుపత్రికాకార్యాలయము:—శ్రీలలితామద్రాక్షరశాల, తణుకు, కృష్ణాజిల్లా.

శ్రీ గాంధీమహాత్ముడు:—(సామాన్యవైద్యశాలలోని) గ్రంథకర్త శ్రీయత మహాదేవదేశాయి గారు.

సామాన్య వైద్యశాలలోనున్న గాంధీ మహాత్ముని గుఱిచిన విషయము వచనమున నున్నది. శ్రీ జంధ్యాల శివన్న శాస్త్రి గారిచే మహాత్ముని విడుదలను హర్షి రచియింపఁబడిన యుత్పలమాలిక యొకటియున్నది. వలెరు 0-1-6. అర్ధజాతిపాలనచేత పంపు గ్రంథాలయముల కీ పుస్తక ముచితముగాఁ బంపఁబడును. విలాసము:—మేనేజరు, ఆంధ్రగ్రంథరత్నాకరము, గుడివాడ, కృష్ణాజిల్లా.

ఆస్పృశ్యత:—గ్రంథకర్త వేదాంతం కంభు శాస్త్రి గారు (తెలుఁగువచనము)

చండాలాది జాతిభేదములను దోలించుటకు వలసినవిషయ మిందు జర్పింపఁబడినది. దీనివలెరు 0-6-0 పుస్తకమును గూరువారు బెజవాడ గవర్నరుపేట నివాసియుగు గ్రంథకర్త గారికి వ్రాసికొనవలెను.

మానవహక్కులు:—గ్రంథకర్త జే. గురునాథముగారు.

ఎల్లమానవులకు, రాజకీయ సాంఘికహక్కులు జన్మము మొదలు సమానమే యనియు వానికి భృగము గలుగకుండునట్లు చేయుట సంఘమున కవశ్యకతవ్యమనియు, వానిని బ్రాణముతవలె రక్షించుకొనుట ప్రతి మనుజునకును ధర్మ మనియు నిందు జర్పింపఁబడియున్నది. తెనుఁగు వచనముగ నిది చియింపఁబడినది. వలెరు 0-6-0 వచనములను రాసంగుడి జేనరల్ మక్కుట్టు, మెస్సెస్ డి. వీరభద్రయ్య అండు కంపెనీవారికి వ్రాసికొనవలెను.

సానునాథ విజయ లా:—గ్రంథకర్త నోరి నరసింహ శాస్త్రి గారు, బి. ఏ. (సాహితీసమితి) తెనాలి.

ఇందు మహమ్మదు సోమనాథదేవాలయమును ముట్టడించి ధ్వంసము చేసినగాథ వర్ణింపఁబడినది. వ్యాపారోపకరణముయందు చియింపఁబడిన గద్యనాటకము. సాత్రహిణము కూడినంత వఱకు జక్కఁగనే యున్నది. వలెరు. 0-10-0

బట్టుదలతో జనాంగమున ననువర్తించఁజేసినప్పుడు రహస్యముగ నాధర్మముల నతిక్రమించుటప్రత్యేకవ్యక్తులపర్యవర్తింపచుండురు. చోర్యము, వ్యభిచారము, అశృతిము మున్నగువి విశేషముగఁ బ్రబలి యుండుట కిందు కారణము. ఇవియన్నియు సంఘనియమములు; మానవ ప్రకృతితములు; స్వభావసిద్ధములు కావు. అందుచేతనే వెక్కొండు వైకి ధర్మవస్తువులు చెప్పయఁ దాము వాని నాచరించువారివలె బాహ్యధర్మము నకరించుచుండురు. వీరు ధర్మముల రహస్యముగ భంగపరచి స్వేచ్ఛాపర్యవర్తి పర్యవర్తేయుట కవకాశము చిక్కినప్పుడెల్ల విడివడి సంచరింతురు. సంఘ తిరస్కారభీతి తప్ప భిన్నాభ్యంతర మేమియుఁ గాన్పింపదు.

స్థితితుల నివాహ్యధర్మములు కొంతవఱకు బంధింపఁగలవుగాని చపలచిత్తుల సరికట్ట నసమర్థములు. సంఘప్రకృతితనైతికధర్మశాస్త్రములలో ననేకవిధములగు మార్పులను గలిగింపవచ్చునుగాని స్వభావప్రకృతితచారమును మార్పుటకేరికిని దరముగాదు. స్వభావములు సంచరించు మార్పుల నటించు మరల్పకచ్చును గాని స్వభావముల మార్పు బ్రహ్మజ్ఞేనఁ దరముకానేరదు. ఆత్మసంఘస్వభావసమ్మేళనమును శాస్త్రవైదికస్వభావమున దదను గుణముగఁ బ్రసరింపఁ జేయుటయే పరమధర్మము; వీరి సంఘజ్ఞమే యధర్మము.

రాజశేఖర కావ్యమీమాంస

౧౮

(గత సారస్వతానుబంధము తరువాయి)

శేషాక్షులలోని కలకంఠములు పాకమునకు వచ్చి రమ్యముగ నున్నవి. పాకనీలమైన ప్రాచీనానులకమును గోరుచున్నవి. ఏర్పాటుకము శ్రీపునీధలములు ముడిపి పుల్ల వడినవి. ఇంద్ర మంగిళ్లు (కృషీవలంబ ఇంద్రముంగిళ్లు) నక్షతాలిక జానపాతముచేత నై గంధముచేత మనోహరములై యున్నవి. శ్రీలు ముగలోలనము. (తోకటిని పట్టుకొని యుండుటచేత) కదలుచున్నచేతులు గలవారై యున్నారు. అనగా ధాన్యాదుల ను దంపుచున్నాని భావము. అవిరాధ్యుడైన నీమనివలె రవి తాప పెట్టుచున్నాడు. కృతజ్ఞత లేనిమిత్రమువలె దుష్టికొమ్మలను పరిత్యజించుచున్నది. మునియొక్క ధర్మచింతవలె ఉదకము నిర్మలమైన దగుచున్నది. ద్విరుదగు కామకుని బోలి బురద ఎండిపోవుచున్నది. ననునది, కుటిలక్రమయుక్తములగు శేఖరచే అంకితములైన ఇసుక తిన్నెలలో నిద్రించుచున్న తాళేళ్లు కలవై ఈశ్వరదృశ్యపునందు తరంగితను తోయపలాయనమీనానాను సారిజకదంత కరాళఫాలములు గలవై బిప్పుచున్నవి. పంకిలము గాని తటమునందలి కటకుక్షములతోను శేఖరముల ఫాంటు ఫాలములతోను కుదరకాంతిణములై ఇటు నటు దుమకుచున్న చిన్న మీలతోను పొర్లాడుచున్న తాళేళ్లుగల ఇసుకతోను బిప్పుచు చలబోటు వాచాటితిమై ఈశ్వరదృశ్యపునందలి సలిల సంచయము మేదురమై కృపించుచున్నది.

(3) హేమం తిరువర్ణనము

రెండు మూడు ముచిలందపు మొగ్గలు గలవై లవలీ అలలయందు క్రమముగా ముగిలంపజేసినది యై అయిదారు ఫలి నీ కునుమములగు దైహిమర్తప్రసవతారమున రాజిల్లుచున్న తుది. పున్నాగ లోద్ర ప్రవృత్తును లవతంసములగు నంచుకొని శ్రీలు కంఠక కుండితాంగులై వక్రములం దుల్లసిలుచున్న చాదుచేతనందితములైనవాసనా సెను రాచినకోప్పలనవహించు చున్నారు. శీతకాలము తుషారకీర్ణోత్పరమార్గ వాతమై బల శనుకొలిది యువతలకువములు చిలువెచ్చనొందసాగినవి

వరాహాద్రములగు నవోదనములను సన్నదళరాజము లగు దధులను (పెరుగును) నుకోమలములగు సర్ప పమాలములను తిని ఈ హిమవత్కలమునందు జనులు వైద్యవిద్యను నిందించు చున్నారు ఈ హేమంతముతువునందే గోరువెచ్చనినీళ్లతోడి దగు నుపచారములచేత అన్నసానము లంతో ఇంతో రుచించు చుండును. భార్యను ప్రక్క నుంచికొని నిద్రించుచుండురు. ఇట్టి తుహినరువునకు స్వస్తి యగునుగాక.

మయూరములు విముక్త బర్హములను విమలములనై యున్నవి. ప్రరూఢగోధూమయవ యై పీచు (గ్రామకంఠము) రాజిల్లుచున్నది. వ్యాఘ్రీశువు సబాష్టముగ నున్నది. ఈ యవి జయదాయకము లగు హేమంతవిహ్వములు. హేమంతర్తువునందు శరీరధాన్యపాకములచేత రాజిల్లుచున్న శ్రేత్రములను త్రిశంకుతిలకములై రాత్రులు లవణద్రవ్యములను సక్రాత్కర్షముతో బిప్పుచున్నవి. ఉద్యానములలోనిపుస్తాకీలకు మూకత్విమును భృంగశ్రీలకు మోనముద్రయును, పక్షుల వ్యోమయాత్రకు మాంద్యమును సర్పములకుదృశ్యమును ఈ ఋతువునందు కలుగుచున్నవి కర్కంధవులుసారంగ ఫలములు పాకమునకు వచ్చుచున్నవి. నల్లచెఱుకు గడలకును పుండ్ర కమలకును అపూర్వముగమాధుర్యము కలుగుచున్నది. ఇంద్రుడును పక్షులను ప్రక్కలో స్ఫూర్తారణ్యతారలగు దారలును నిమి తోద్దామధూమము గల చలిమంటయును కలవారు ఈ హేమంతమును గ్రీష్మశేషమునగా వర్ణించురు.

(4) శరీరపురా చాలనము

శరీరపురా చాలనమును హేమంతర్తుధర్మములై యుండును దానికంటె దానినుండు గలవిశేషమిది—విచిత్రసుర తోత్పవయామవైష్ణవై రాత్రి ప్రకాశించు చుండును. కుంఠము పంకసాధ్యమై చుండవాయువు పీచు చుండును. ద్విగుణముగ దూలపకుములు గల్పిండ్లల్పాధితి. ఇంక నిండు లేని జేమి (వితతము) లై అగదుపాపములు వ్యాపించు చుండును. పృథుతర క్షమతేజోవత్తు కలగుకలులుగా యువకులు తీరని సంతోష ము కలవారై రాత్రిచంద్రయును అంగనాజనాలింగములను చేసినాడు తోడల ఎండు మాటిమాటికి సంచలన బంధన సంధి లోలములకు కాళ్ళచివరములకు కప్పకొనినపియను తూల పటుములను ధరించినవారై విలసిల్లుచుండురు. ఉదక పానము అందు ఇది రుచి ఇది యరుచి యని తోచుటలేదు. స్వర్పవిష

యమునందు తుహినమునకును అనలమునకును భేదము కన్పట్టుట లేదు. పరిరంభణములందు అనగా ఆలింగనములందు ఇది నుభగ ఇది దుగ్ధగ అనుభేదము పొడగట్టలేదు. శశిభాస్కరులసేవన ములూ విశేషమే గోచరించుట లేదు.

మరువకమునందు పుష్పాత్మకము అగుచున్నది. మల్లెలు బలకేళినిండాకుందముపుర పూవులన్నింటికి తొలత నెన్నదగి యున్నవి. చంద్రనికంటె అగ్గరింబమే సౌభాగ్యము నొందు చున్నది. మఱియును ఈ హేమంతకాలమున జందనములు దహించు చున్నవి. యథో తరముగా హిమమానము లగుచున్న సంతాపభిన్న ఘన సూచీపరంపరలగువియును ద్విత్వావేశము లగు కనుమములగు సిద్ధార్థపులయందు జాగ్రమము ననుస రించి పాకక్రమము కపిశిఖరమును కలిగించు చున్నది. మఱియు ను ఈ ఋతువునందు ఉత్తరపు గాడ్వలవలన తాడితములై లీన మినములై నాల్గవశేషముగా గల కమలలతలచే బిప్పినవై విలాసవాపికలు దృష్టిపథమునకు వచ్చుట లేదు. మాద్యన్య తంగమును పుష్పతైకతోషియును పుష్పద్యరాహమును ఉల్ల లాయమును దిద్దజననంద్యమును ధనికవంద్యమును వై కరాళ మగు శరీరము రాజిల్లుచున్నది.

అభినవవహాలోప స్వాదవును అనలశజనాశేషవిషయ ము సక్రూరమును తుషారవాయువుగల చంద్రబింబము గలితవిభ వుని అజ్ఞను బోలియును, నూర్చుని మన్మథభృతివలెను, విరహి జనకధూపదనోపవ్యయను వహించుచున్నాడు. కృద్ధితకుంఠమా లేపనములగు నితంబస్తన భుజోరమాలాదులచేత శ్రీలు ప్రకృతిపిత్రలై అభినవయానలై కల రాత్రిసంక్షేపితులు చేత శరీరజ్వరబాధను అంతను వారిండు చున్నారు— (ఇది శరీరర్తువర్ణనము.)

(5) వసంతర్తు వర్ణనము

శుకములు తారికలు హరితములు కలవింకలు తుమ్మెదలు మున్నగువాని మదసంపదకలవై పుస్తాకీలములకును సహకార ములకును చుట్టమై ఇదిగో వసంతకాలము చైత్రమాసమురాగానే మణులవచ్చినది. ఈవసంతమునందు అంగదల విలాసహాస్యము దోలికావివేకములు పాటలు గోచరితావ తంసములగు గీతము లు మన్మథసమర్పణలు— వీనియందు మిగ్గలి మనస్సులగ్నమై యుండును. పుస్తాకీలము పంచమధ్యనిఁ గూయుచున్నది యువకులమందు విలాసములు ప్రస్ఫురించు చున్నవి. నూత్న కుసుమములను బాణముల నేర్పజుచిని మన్మథుడువిల్లెక్క పెట్టుచున్నాడు. పిన్దవచారజనాంశుకములు గలవారును సీమంతముల సిందూరముబొట్టు గలవారును, సృరీకృతుఁ డగు ప్రియునియెడల భక్తిభావములు గలవారునగు వధువులధరించు కొనిన వేషాతిశయము రుచిగిల్లుచున్నది. ప్రమానోద్ధృమైన కర్మికారముగల వసంత మిదియే పుష్పప్రపంచాతి కాంచనార మును నిదియే. విజృంభణాకోవిద కోపిదారమును వికాసోద్భుత సిందూరమును అగు వసంత మిదియే! మాధవీ ముకులదృష్టుల కమయమన వేణిబంధముగను, కోకిలా కలకల ధ్వనికే ఫలముగ ను, దమకకత్తిర మగు సృరపూజాభిగమ నున్న ఈ కాలము నందు అంగలకు భగవానుడు అగు వసంతుఁడే గురువు. దోహద చిహ్నములుగా శ్రీయొక్క ఆలింగన దర్శన తాడన సేచ నాదులు దరవక తిలక కాశోకకు వకులముల. లేమన్న సప్రసావ క్షేపై వగంతము రాజిల్లుచున్నది. ఎంత ఆశ్చర్యము. చైత్రము నందు రక్త నీలాశోకములు చిత్రవర్ణములైనవి. మూడేదెయగు స్వర్నాశోకము పచ్చనిదైనది. మన్మథసంబంధమగు జైత్ర తిలకము అంతయును ఈ పుష్పలలోనే కలదు. గూవాకములు నారికేళములు హింతాళములు పాటలీకంఠకములు ఖర్జూరములు తాళతాలితదపులు మున్నగువానికి ప్రహ్లాద పీడనాన్యకారణమై వసంతము రాజిల్లెను.

(6) గ్రీష్మర్తువర్ణనము

నవమల్లికలకు వికాసకార్యమై దలద్దిరివప్రసూనాభిరామ మై కాంచనకేతకులకు పుష్పప్రదమై ఉల్లాసిత భాత్యేక్షమై ఈ గ్రీష్మర్తువు విలసిల్లుచున్నది. ఖర్జూరములు నేరేళ్లు పనసలు మామిళ్లు మోచములు మియపు తిగలు ప్రియాళములు పూగిఫల ములు నారికేళములు మున్నగు వానిచేత మిగుసములు భేదాల సత్వము నొంది ఈ గ్రీష్మర్తువునందు రతానుసంధానము జేయు చున్నారు. నదీప్రవాహము లన్నియును బావులు మున్నగు జలా భారములు సంతము నీళ్లు లేక ఎండిపోవుచున్నవి. చలివేండ లు పాంథలతో నిండియున్నవి. సుఖపానము అభిలషితులగు చున్నది. దినార్ధ నిద్ర యును దివసావసానమునందు ఆయ్యెడి స్నానమును రాత్రిశేషమునందలి నురతాపతారమును రుచికరము లుగా పరిణమింపు చున్నవి. చందనపంకమువలె హృద్యమైన చందికయును బాల మాతానిల వీధిమాలికయును తాలవ్యంతముల

చే నైన యుదక బిందువృష్టియును గ్రీష్మమునకు జలాంజలి నొసగుచున్నవి. కర్పూరమార్మము సహకారభంగము (మామిడి చిగుళ్లు కాబోలు?) ఆర్ద్రాక్రమ కోశ్మత్తుప్రమగు తాంబూలమును తారహారములను లేను వస్త్రములను అనునివి. శిశిక్రియకై చేయవలసిన మహారహస్యములగు ప్రతిక్రియలని తెలియదగును. చందనపంకద్ధిములైన ముతాలలెలును జలార్ద్రములై మృణాళహేనుతోపెనచుకొనియున్నస్మితచంపక ప్రసూనముల యొక్క మాలికలును ఈ గ్రీష్మఋతువునందు శిశిరావతారమును చేయుచున్నది.

మఱియును ఈ గ్రీష్మర్తువునందు, భూతము లన్నియును పచనము అగుచున్న వానివలెను పాంథువులన్నియును తపించు చున్న వానివలెను తోయము లన్నియును క్వాద్యములగుచున్న వానివలెను అగ్రులు పోగలు వెడలుచున్న వానివలెను ఉన్నవి. లేళ్లు అటవీస్థలలందు మృగత్వస్థితికలచే నాకర్షింపబడుచున్న యవి. జలవేణిబంధములు ప్రాత స్తనత్వోభితిములు. నీ రెండి పోవుటచేత సరస్సులన్నియును తామ్యత్రిములు గలిగియున్నవి. శూపములు ఉద్ధాంఘట్ట ఘటికావలయులై యున్నవి. కరభ ములు శిరభములురాసభిములు మల్లెత నొందు చున్నవి. వికృతి నొందు చున్నవి. గన్నేరు పొదలుగల ఫలభూముల నధిష్ఠించియును అవీ నివసించు చున్నవి. సహకార (అయ్యమామిడి) రసాభిగములు అగు రసాల ములును నీటిలో నూరవేసిన యన్నమును ఫలములు పానకములు రసములు నీరుమజ్జిగలు పాలు మున్నగునవి యన్నియును ఈ గ్రీష్మకాలమునందు సృరజనోపధములుగా నున్నవి. జలచందన నుందరులగు తిరుణలును జలార్ద్రములగు తారహారమాలికలును అరటియాకుల పాన్పులను మన్మథుని పిలిచి పార్వ్యమునఁ గూర్చుండబెట్టుకొనజాలి యున్నవి. గ్రీష్మర్తువునందు వసంత ములు చిరీనాదవంతములై విగజిల్లుచున్నవి. శైలిభములు వినఁగు లు వందులు బురదలలో పొర్లాడు చున్నవి. స్వసారంగాది బృందము లోలజిహ్వమై యున్నది. పక్షిబృందము మూలస్రస్త మగు అంసదేశములతో బిప్పుచున్నది. చంద్రకాభోతప్రవృత్త మగు గమ్యవార్త్యమును వారిమిత్రమై కాంతోచ్చిప్తమైన వారుణియును మృలికామాలికలును తక్షణమే గ్రీష్మమును హేమంతముగా మార్చుచున్నవి.

సాధారణముగా ఋతువర్ణనము చతురవర్ణంగ వర్ణింప వలయును. (1) ఋతుసంధి (2) ఋతుశైవము (3) ఋతు ప్రాధి (4) ఋతువులనునువృత్తి అని నాల్గవర్ణనను పేరులు: రెండుఋతువులమధ్యమును సంధి యందురు.

శరీరవసంతసంధికి ఉదాహరణము:—
శ్లో॥ చ్యుతిమమనః కుండా పుష్పాత్మమే వ్యలసాద్రుమా మనసిగిరం గృహం తీమే గిరంత న కోకిలా॥

అథ చ సవిత కృతోల్లాసమ్ లుంఠి మరీచయో॥
న చ జితతా మాలంబంతే క్ల మోదమదాయినీమ్॥

కుందము లన్నియును పుష్పలను రల్పివైచినవి. వృక్ష ములు పూయటలో ఆలించుచున్నవి. కోకిలములు మనస్సు లోనిమాటను స్వీకరించుట లేదు. అనగా వినటలేదని భావము. మరీచలెలు నూర్చునియొక్క శీతోల్లాసమును లూనముచేయుచు న్నవియే గాని క్లమదాయని యగుజితతను ఆలందించుట లేదు.

వసంతశైవమునకు ఉదాహరణము:—

శ్లో॥ గృగ్గంధిషు వీరుధాం నుమనో మధ్యేంకురం పల్లవా॥
వాంఛామాత్రపరిగ్రహో పిఃపధూకంతోదరే పంచము॥

కించ త్రిణి జగంతి జిహ్వాద్యైర్ద్విత్వై॥ ర్మనోజన్యనో॥
దేవ స్వాపి చిరోజ్జీతం యది భవేదభ్యాసకన్యంధము॥

వసంతప్రాధికి ఉదాహరణము:—

శ్లో॥ సామ్యం సంప్రతిసేవతే విచిలం సాక్షాన్వికై రాక్తికై॥
కాంతం కర్షతి కాంచనారమము॥ మాంజిష్టధౌతా త్పటాత్॥ హరాణీనాం కురుతే మధూకములం॥ లావణ్యలంఠాకతాంలఠీనాభిసంఘాతా సీ చ వతద్వృం తాగ్రహతః కేరమ్॥

విచిలకుసుము ఈవసంతమునందు సాక్షాన్వికము లగు ముత్తెముతో సామ్యమును పొందుచున్నది కాంచనారమమును మాంజిష్టధౌత మగు పటుమునుండి కాంతిని ఆకర్షించుచున్నది. మధూకముకులము హూణాంగనలలావణ్యముయొక్కలుంఠాకత ను (దొంగించుటకు) చేయుచున్నది. తొడిమనుండి వీడి క్రిం దఁ బడుచున్న శేనరకుసుము లాటదేశాంగనలనాభిప్రదేశముల తో సమానముగఁ బ్రకాశించుచున్నది.

అత్తికాంతములైన ఋతువులన్నియులైన కుసుమాదుల ను ప్రశుతర్తువునందు అనువర్తించుటలం గానున్నది యని చెప్ప దురు. దీనిని కావ్యములందుగ్నిరంపవలయును (1) వర్షర్తువునందు గ్రీష్మచిహ్నములగు అబ్జవిక్రాసానులను వర్ణించుటకూడ నొక విధమగు అనున్నది.

(సవేషము)

విదేశ వార్తలు

శింగపూరు నౌకాశయస్థమస్య

నెత్తివేయలేదు. ప్రస్తుత మాపుజేసిరి. అంతిమగాని ప్రభుత్వమునాగు దానిని పూర్తి విగ్రహింపలేదు.

దేయలీమెయలు పత్రికలెఖరి ఇట్లు తెలుపుచున్నాడు:- శిల్పయనుగు విరాట్టులను ప్రవేశపెట్టలేదు గాన ప్రస్తుతము ఈ విషయమై అంత చురుకుగ ఇప్పుడే మియు కలపెట్టగాదని మంత్రిగారు యభిప్రాయము. ఏ దేట్లున్నను మంత్రిగారు వారు కను యభిప్రాయమును స్పష్టముగ వచ్చేవారము క్రింది చెదరు. అప్పుడు దొమినిననుల యభిప్రాయములను గూడ జేర్చెదరు. ఈలోపు ఈ విధానము చచ్చిపోయినట్లు భావించుచు బారిక లివరుల క్షమానారు కృత్రిమముగాను.

అనంతరము పూర్వపు ప్రభుత్వము ఇచ్చే మియు తెలియచున్నది. తాను మంత్రి పద విని అంగీకరించుటకు పూర్వము విషయమై కార్మిక పక్షము వారి ఆక్షేపణలకు లుంచి సాధ్యసాధ్యములను ఆలోచించగలెనను ముందుగా.

ఈ విషయమును ప్రభుత్వమువారు త్యజించలేదనియు మంత్రిగారు శిల్పియనును జేసికొనిన దానిని పూర్తి మెంట్లూ ప్రకటించెననియు ప్రభుత్వమువారు తెలియజేసిరి.

అట్టి ఎన్నికలలో అధ్యక్షుని ప్రతినిధియనును బరగను స్కాటు దేశమువారు చట్టమువారికి బాల్సివారు సహజముగ నున్నారనియు అడిగిరి.

ఈ విషయమున ప్రభుత్వమువారు ప్రతినిధియనును దేశము ప్రభుత్వమునకు బాల్సివారు సహజముగ నున్నారనియు అడిగిరి.

ఈ విషయమున ప్రభుత్వమువారు ప్రతినిధియనును దేశము ప్రభుత్వమునకు బాల్సివారు సహజముగ నున్నారనియు అడిగిరి.

ఈ విషయమున ప్రభుత్వమువారు ప్రతినిధియనును దేశము ప్రభుత్వమునకు బాల్సివారు సహజముగ నున్నారనియు అడిగిరి.

ఈ విషయమున ప్రభుత్వమువారు ప్రతినిధియనును దేశము ప్రభుత్వమునకు బాల్సివారు సహజముగ నున్నారనియు అడిగిరి.

ఈ విషయమున ప్రభుత్వమువారు ప్రతినిధియనును దేశము ప్రభుత్వమునకు బాల్సివారు సహజముగ నున్నారనియు అడిగిరి.

ఈ విషయమున ప్రభుత్వమువారు ప్రతినిధియనును దేశము ప్రభుత్వమునకు బాల్సివారు సహజముగ నున్నారనియు అడిగిరి.

ఈ విషయమున ప్రభుత్వమువారు ప్రతినిధియనును దేశము ప్రభుత్వమునకు బాల్సివారు సహజముగ నున్నారనియు అడిగిరి.

ఈ విషయమున ప్రభుత్వమువారు ప్రతినిధియనును దేశము ప్రభుత్వమునకు బాల్సివారు సహజముగ నున్నారనియు అడిగిరి.

ఈ విషయమున ప్రభుత్వమువారు ప్రతినిధియనును దేశము ప్రభుత్వమునకు బాల్సివారు సహజముగ నున్నారనియు అడిగిరి.

ఈ విషయమున ప్రభుత్వమువారు ప్రతినిధియనును దేశము ప్రభుత్వమునకు బాల్సివారు సహజముగ నున్నారనియు అడిగిరి.

ఈ విషయమున ప్రభుత్వమువారు ప్రతినిధియనును దేశము ప్రభుత్వమునకు బాల్సివారు సహజముగ నున్నారనియు అడిగిరి.

ఈ విషయమున ప్రభుత్వమువారు ప్రతినిధియనును దేశము ప్రభుత్వమునకు బాల్సివారు సహజముగ నున్నారనియు అడిగిరి.

ఈ విషయమున ప్రభుత్వమువారు ప్రతినిధియనును దేశము ప్రభుత్వమునకు బాల్సివారు సహజముగ నున్నారనియు అడిగిరి.

ఈ విషయమున ప్రభుత్వమువారు ప్రతినిధియనును దేశము ప్రభుత్వమునకు బాల్సివారు సహజముగ నున్నారనియు అడిగిరి.

ఈ విషయమున ప్రభుత్వమువారు ప్రతినిధియనును దేశము ప్రభుత్వమునకు బాల్సివారు సహజముగ నున్నారనియు అడిగిరి.

ఈ విషయమున ప్రభుత్వమువారు ప్రతినిధియనును దేశము ప్రభుత్వమునకు బాల్సివారు సహజముగ నున్నారనియు అడిగిరి.

ఈ విషయమున ప్రభుత్వమువారు ప్రతినిధియనును దేశము ప్రభుత్వమునకు బాల్సివారు సహజముగ నున్నారనియు అడిగిరి.

ఈ విషయమున ప్రభుత్వమువారు ప్రతినిధియనును దేశము ప్రభుత్వమునకు బాల్సివారు సహజముగ నున్నారనియు అడిగిరి.

ఈ విషయమున ప్రభుత్వమువారు ప్రతినిధియనును దేశము ప్రభుత్వమునకు బాల్సివారు సహజముగ నున్నారనియు అడిగిరి.

వృత్తాంతలేఖలు

బెజవాడ (స్వకీయవిలేఖరి)

విచారకర్తమైన మగణము

మార్చి 7. - శ్రుతిసర్వసంజీవని పత్రికాధిపతులగు బ్రహ్మశ్రీ శివపురపు వీరభద్రపాకయాజిగారి కుమారుడు నాగపల్లెయ్యగారు 2 వ తేదీన కృష్ణానదిలో స్నానము చేయుటకై వెళ్లి కాలువారి స్వర్ణకులైని వ్రాయుటకు చింతిలుచు న్నాను. ఈయనగారు పిన్నచదువులయ్యు తమకులము వలన తమెత్తినవారి గౌరవాదరములను పొందియున్నారు. వారిమటుంబమున కిప్పుడు సంభవమైన ఈయపాదదుఃఖమునకు పౌరులు మిక్కిలి చింతిలుచున్నారు.

మహాశివరాత్రి రథోత్సవము

మహాశివరాత్రికి రథోత్సవమునకు వేలకొలదియాత్రికులు ఈపట్టణమునకు విచ్చేసియుండిరి. కృష్ణానానభట్టమువద్ద ఈసంవత్సరము ఏర్పాట్లు చక్కగలేవు. అందువలన యాత్రికులకు ఇబ్బంది కలిగినది.

ఒక కర్మాగారము

ఒకలాంగులకును, ఇతరభిక్షులకును చదువు, వడ్రంగము, వస్త్రము, నేత, నూలుతీయకులనున్న పుత్తిపర్వతమున నొకటి నన్నునుపేటలో కర్మాగారి బంగళాయనుట్టి కొన్ని ఏర్పాట్లు చేయబడుచున్నవి. ఈవిషయమున జరుపబడుచున్నప్రయత్నము సఫలముగుగాలి!

విజయవాడ

ఈయూరిలో డాక్టరు రామచంద్రరావు గారిచే ప్రారంభింపబడిన ఈమాసపుత్రిక ప్రచురణము ఆగిపోయినది. ఎండ కాలము గడచిన పిమ్మట ఈపుత్రిక వారపుత్రికగా వెలువడునని తెలియుచున్నది.

రు 500 లు పోయిన కేసు

కొన్ని మాసములక్రింద ఇచ్చట సబుజ్జీగా నుండిన సుబ్బరామ అయ్యగారు తమ జవానుకు రు 500 ల విలువగల కర్రెన్నీ నోట్ల కవరనిచ్చి దానిని తమపేహితు లగు జమ్మి వెంకటరావు పంతులుగారికిమ్మని పంపిరి. ఆకర్రమును తీసికొనిపోవుచు దారిలో మంచినిటిగొట్టుమువద్ద నీరు త్రాగుచుండ ఈకర్రము జేబిలోనుండి పోయెనని తిరిగివచ్చి తన యజమానిగారి తో చెప్పెను. అదై ఈకేసు పోలీసువారికి రిపోర్టు చేయబడగా వారు ఈజవానుపై నేరమును మోపి డిప్యూటి మేజిస్ట్రేటు కోర్టులో విచారణకు వెట్టిరి. విచారణ పూర్తియై ముద్దాయి దోషియనియు, ఒకసంవత్సరము కఠినశ్రమను, విదునందలరూపాయల జరిమానాయను, జరిమానా చెల్లించని పక్షమున మరియొక సంవత్సరము కఠినశ్రమయు అనుభవించునట్లు డిప్యూటి మేజిస్ట్రేటుగారు 4 తేదీన తీర్పుచెప్పిరి.

బొగ్గు యజమానులను పనివారులను తమ తగ్గవులను గూర్చి పరిష్కారము జేసికొనుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు.

మెక్సికో ఇంక్లాడుకు రాజువారులు మెక్సికోలో బిటిషు వాట్సులనుగూర్చి జరుగుటకు ఏర్పాటు లగుచున్నవి.

మదరాసు అండు సదరన్ మరాటా రైల్వేకంపెనీ, లిమిటెడ్

(ఇన్ కార్పొరేటెడ్ యిన్ ఇంగ్లాండ్)
ఇంటర్మీడియట్ క్లాసు మెయిలులో చార్జీలు తగ్గుట
1924 సం॥ మార్చి 1 తే 1 ని నుండియు. జం. యన్.
యం. రైల్వే ఇంటర్మీడియట్ మెయిలులో ఒంటి ప్రయాణపు
చార్జీలు మెయి 1 కి రు 0.0-3 నుండి రు 0.0-5 కు తగ్గింపబడును

నక్సన్ దంతచూర్ణము

ఈ చూర్ణము దేశీయవస్తువులతో తయారు చేయబడినది.
శ్రీ సుబంధమైన క్యాబు లన్నిటిని పోగొట్టును.
డబ్బి 1-కి 2 అణాలు. డెంక్ 1-కి రు 1-4-0.
టి. ఎస్. స్వామినాథశాస్త్రి,
2 వ లాంగరా పిల్లవీధి, తిరువల్లికిణి, మద్రాసు.

తిరుత్తని

(స్వకీయవిలేఖరి)

కాలమానము

మార్చి 8. - ఎండలు తీవ్రముగా కాయుచున్నవి. వర్షము లీసంవత్సరమున చాల కొద్దిగ పడినందున తాలూకాయం దంతటను నైల్లు మిగుల కొద్దిగా పెట్టబడి నీటియాధారములులేమిచే అవియు నెండిపోయినందున రైతులు దీనావస్థయందుంటుంటే గాక వారికిగల గొడ్డు గోడల సయిత మెట్లు పోషింపగలము దేవుడా యని బెంగపోవుదున్నారు.

నీటివనశి

ఈ యూరియందలి పూత్రపేట, బలిజవీధి, దొరవారి పేట, సాలపిడులయందుగల బావులు వర్షాభావముచేతను, ఎండల తీవ్రతచేతను నీరులేక పట్టిపోయినందున ఆ పీఠలయందలికాపు రథులు మాత్రమేగాక వచ్చువేలకొలది యాత్రికులను పలు యిడుముల బడుచున్నారు. దేశస్థానము తాలూకా కచేరికి వేరకభాగమునయుండు ఊటభావి చాలకాలముగ నీ యూరి యూనియన్ బోర్డువారి యధీనముననుండి యూరివారి కనేక విధములసాహాయ్యపడుచుండినది. అదేమోగాని కొన్ని దినములగ ఆ బావివద్దకు నీరు తోడితెచ్చుటకు పోవు శ్రీమిల పిల్లలను తాలూకా జవాన్లు అదలించియు బెదరించియు నీరుతోడ నీరుక తరిమి వేయుచున్నారు. ఈ విషయమును యూనియన్ బోర్డువారు గమనించి నీటికై శ్రమపడుచుండు పునావాను లా భావియించి నీరును యాభావిధగ తోడికొని పోగల యేర్పాట్లను చేసిన యుత్తముగ నుండును.

“మాది” కొనుగోలు

చిత్తూరుమండల కాంగ్రెస్ సంఘ కార్యదర్శి యగు శ్రీమాన్ కపిసశేషము రాజగోపాలాచార్యులుగారు తిరుపతి చుట్టుపట్ల గ్రామాదులలోని రైతులకు ప్రతి పండించు విధానమును అందువలన ఫలితములను విపులముగ బోధించి రైతుల నీ యుద్యమమున ప్రోత్సహించియుండినందుచే తిరుపతి చుట్టు పట్ల గ్రామాదులలోని రైతులచే పండింపబడిన ప్రతినికుమారు 10 మణుగులు శ్రీయాచార్యులవారి మధ్యనే కొనుగోలుచేసి తిరుపతియందలి పంచములచే నూలునడికించి వస్త్రములను తయారు చేయించుచున్నందులకు వారి సంతయు నభినందింపవలసి యున్నది.

ఖద్దరు స్టోరు

ఈ యూరియందలి కొందరు ప్రముఖులు నాటా యొకటికి విదు రూప్యములవంతున సుమారు రెండుయెడల వాటాలను చేర్చించియు చిత్తూరుమండల కాంగ్రెస్ సంఘములనుండి రెండు వందల ఏబది రూప్యములు అరవు బుచ్చుకొనియు శుభ్రముగు ఖద్దరు వస్త్రముల దుకాణము నొకదానిని నెర్పటచుటకు చేసిన ప్రయత్నములన్నియు నెఱవేరినవి. అనతికాలముననే స్టోరుతెఱచెదరుగాన ప్రజలీ విషయమున వారికి తగు ప్రోత్సాహమును గల్పింపగోరెదను.

కాంగ్రెస్ ప్రచారము

కాంగ్రెస్ ప్రచారమును సలుపుటకై తిరుత్తనితాలూకా పక్షమున నియమింపబడియుండు శ్రీయంత పుల్లూరు సుబ్రాయ తెట్టిగారును చిత్తూరు మండలసంఘ కార్యదర్శియగు శ్రీమాన్ కపిసశేషము రాజగోపాలాచార్యులుగారును నేడీ యూరికి వచ్చి యుండి కాంగ్రెస్ ప్రచారము ఖద్దరు స్టోరును నెలకొల్పుట, తాలూకాసంఘ మేర్పచుట మున్నగు విషయములపై విచారణ సలిపి తగు ఏర్పాటు గావించినందున ముమ్మరి దీప్రాంధ్యముల యందు కాంగ్రెస్ ప్రచారము వివిధ సాగునను సమృద్ధము గలుగుచున్నది.

తాలూకా కాంగ్రెస్ కమిటీ

చిత్తూరు మండల కాంగ్రెస్ సంఘమునకు కాళాసంఘముగ నీ యూరి తిరుత్తని తాలూకా కాంగ్రెస్ సంఘము యను పేర నొక కమిటీ స్థాపించుటకును తద్వారా ప్రస్తుత మేర్పటచిన ప్రచారకుడు మాత్రమేగాక మరికొందరినిగూడ నియమించి కాంగ్రెస్ ప్రచారమును వివిధ సాగునెదరియు యూరిసంఘమునకు కార్యదర్శిగ నీ యూరియందలి సుప్రసిద్ధవర్తకులగు శ్రీ యంత ద్వారకాదాస్ నేట్ గారు కార్యదర్శిగాయందురనియు బెలియుచున్నది.

(ఫ్రెంచి ఎన్నికలందు మార్కులు గణక కేయటకు ఒక విల్లును ఫ్రెంచి సెనెట్ వారు ఆమోదింపిరి.

తనాలపేట్ల సంఖ్య 212 మ. దానం.

మేనేజరు, ఆంధ్రప్రదేశ్ కాకా-స్వామి-శాస్త్రి

అమృతాంజనము

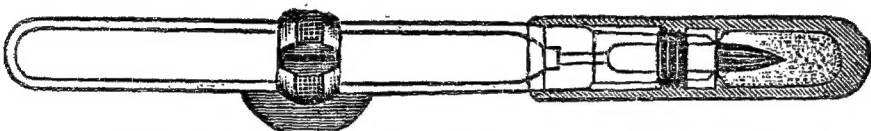
అన్ని నొప్పులకు దివ్యమృతము
ప్రతిషాపులో దొరకును

చక్కనిదబ్బీలో నహా సీసా 1-కి ర్య 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్య 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనము డిపో, 6, తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు లేక 109 వేరి రోడ్డు, బొంబాయి.

నెల్ వ ఫిల్లింగు

"ఆ గేట్"

ఫ్రంట్స్ వేనా

పాకెట్ నెల్ ఫ్రంట్స్ వేనా, నూతనఫిల్లింగు అని చెప్పదగిన ఈ "ఆ గేట్" కలము, అమెరికా ఆఫ్ ఫిల్లింగు, మొదలగు ఖండములలో వివిధగా వ్యాపించియున్నది. ఇప్పుడిప్పుడు మన హిందూజాతీయులకు కూడ మిక్కిలియుగా జనాదరణను పొందుచున్నది.
సాదరణముగా "ఆ గేట్" కలము 2957
మామూలుగా ఉపయోగించబడు ఉత్కృష్టానికి బదులు "ఆ గేట్" గాజుపాకీ నువ్వయోగించుట యద్భుతమగు నూతన విధానము. ఒకతూరి పిరాలో ముందినయెడల అయిన నిమిషములవరకు చక్క-గా వ్రాయును.
మైలాపూరు విక్టోరియా డిపో, మదరాసు.

అమృతాంజనము అమృతాంజనము అమృతాంజనము అమృతాంజనము అమృతాంజనము

వెంట్రుకలే అందము?
రాలిపోకుండు, జాగ్రత్త!

వెంట్రుకలు దువ్వెనలో ఉడిరాకమునుజే త్వరపడు.
ఉడివచ్చుట మొదలు పెట్టినయెడల వెంట్రుకలు పాడై పోవును.
అంతవరకు రానీయవద్దు
నేడే
కమినియా నూనెను
వాడుట మొదలు పెట్టుడు
(ఇది రిజిస్టరు చేయబడినది.)
వెంట్రుకల కట్టి రోగమున్నను, కిలో మాంసమున్నను, యిది దివ్యమధనము
వెంట్రుకలు విట్టుట గాని, గరుడుగ గాని యుండదు
మీ వెంట్రుకలు మరల యెత్తుటే మేల్తీరమను గల్గి కట్టుకలె నుండి మెరయు నుండును.
ఈ రోజుననే దీనిని కరీషించి చూడుము
వెంట్రుకలు యెట్టువచ్చెనును? కనిపెట్టుదు
కమినియా తలనూనెను నిన్ను శరీరస్థిత్వమునకే యును.
వెల లుడ్డి 1-కి ఒక మాసాయి వి. పి. చార్జీలు ప్రత్యేకము.
అన్ని పోట్లలోను ఈ కింద తెలుపబడిన ప్రదేశముల విక్రయించబడుచున్నవి.
మీకు నువాసన ద్రవ్యము, లేక అద్దరు కావలసినప్పుడు
"ఓటో దిల్ బహారు"ను వ్రాయుము.
ఇది రిజిస్టరు చేయబడినది. అత్యద్భుతమైన గుణముగలది.

"Everybody's favourite
Toilets, Kaminiya Oil,
& Otto Dildahar, Sold
everywhere."

కొన్న లుడ్డి 1కి ధర ర్య 2-0-0
వ్రాసు లుడ్డి 1కి ధర ర్య 0-12-0
వ్రాసు లుడ్డి 1-కి ధర ర్య 0-8-0
ఇది మందు లక్ష్యావారంబునను, శరీర అమృతాంజనమునూడా దొరుకును. లేదన్న,
పాటు చేయెట్లు:- ఆంగ్లో యిండియన్ డ్రగ్స్ అండు కెమికలు కంపెనీ,
124

నూతన గ్రంథములు

1. సీజరు చరిత్రము:—ప్రజాశ్రద్ధాత్మకముగా గోరు శ్రమియుండును చదివి తీరవలసినది. కొన్నియైన దివానులుగా నుండిన శ్రీ. శ్రీ. నెమలి పట్టాభిగామ శాస్త్రిగారు విశాఖనగరం కాలేజి ప్రొఫెసర్ శ్రీ. మోక్షగుండయ్యగారు పీఠికలు వ్రాసి యున్నాడు. కలుములకలది అపూర్వ చీవితచరిత్రము. ర్య. 1.
 2. మారిశ్చంద్రచరిత్రము:—శ్రీకర గౌరవకవుల లోని కవ్యములచే విలసిల్లుచు నులభ్యతైలని వ్రాయబడిన కవన గంధము. వెల 0-12-0
 3. బుద్ధుడు:—తేజమాటలతో వ్రాయబడినది. బొమ్మలు కలవు. వెల 0-8-0
 4. చెన్న రాజధాని:—5 క తరగతికి ఆపూర్వము నది బొమ్మలచే నిండియున్నది. వెల 0-6-0
- మర:—ఈ నెలలోగా వైకానిలో నే మాటివై ను కొనువారలకు 10-5 ర్య. 25 చొప్పున కమిషను ఇవ్వబడును, గ్రంథకర్త: మునీయుం సీతారామరావుగారు.
దియ. యల్. టి., మదకల్లి, చిత్రావజ్జిల్లా.
రామ్ అండ్ సన్సు, మదనపల్లి.

వాకులు-తాళములు
మంగళికత్తులు.
ఆంధ్రబోధకులచే చేయబడినవి. నేలంబడి.
కంటేనే ధర్మశాస్త్రాలాగుడ వ్రాయును.
వి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో గిమిలెడ్
కర్ణాటక అండ్ లాక్ మేకప్స్ etc.
8091 నెల్లూరు. (గోదావరిజిల్లా)
తెలిగోటి అగ్రెజు: "ఇంద్రప్రస్థ" పెద్దాపురం.

మానసోల్లాసినీ మాత్రలు
30 మాత్రలు 0-10-0 (పది అణాలు)
వెలకులభము! (ప్రాప్తభర్తలు ప్రత్యేకము) గుణ మధికము!!
శరీరములో ఉష్ణాధికముచే కలిగెడి వైకల్యాలు ఈమాత్రలు దివ్యమృతము. అజీర్ణము, అరుచి, అవ్రంతిలు, అస్తిమాంద్యము, అలిదాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగముల యందు బలతయుము, పిక్కలు, పార్శ్వములు, శిరస్సు, ప్రేళ్లు, అడ్డులు, మొదలగువానియందు గలిగెడి నొప్పులను బోగొట్టి జేహమును మంచి యారోగ్యమునకు చేచ్చును.
ఈ మాత్రలు మేహవాలనొప్పులను వెంటనే మాన్పును. యిందు అనేక ఓషధులు చేరినవి. అనుభవముగల జైవ ధమకలుచేతను పరమహంసక్రియయని చెప్పవచ్చును. ఒక్కసారి వాడెయ్యచిన నిజము తెలియగలదు.
వియవాహ:—
1973 ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం
పొన్న నిజామాబాద్, విజయవాడ, తూర్పు గోదావరి జిల్లా.